

Foto JMP

Tržaški in koprski upokoenci so si ogledali tudi razstavo del Alberta Sirka v centru Bratuž

Časnikarska državna zbornica **Giorgio Banchig** član vodstva



Giorgio Banchig

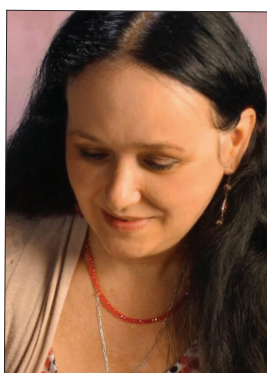


Miro Opelt

Miru Opeltu gre zahvala, da nas je v vsedržavni zbornici v Rimu zastopal veliko let, sledil mu bo beneški časnikar Giorgio Banchig, ki smo ga izvolili na nedavnih volitvah, za kar mu iskreno čestitamo, saj je še kako pomembno, da imamo v vodstvu svojega predstavnika! V deželno vodstvo pa je bila izvoljena Breda Pahor.

STRAN 2 Dva kulturna večera **Marjanka Rebula** in njeno delo

Pisateljici Marjanki Rebula so na Tržaškem nedavno namenili dva kulturna večera, na katerih je kritičarka prof. Tatjana Rojc spregovorila o njenem knjižnem delu, brali pa so tudi odlomke iz njenih del. Prvi je bil v Trstu v Tržaškem knjižnem središču, drugi v dvorani Iga Grudna v Nabrežini. Objavljamo esej prof. Tatjane Rojc.



STRAN 3 Pogovor **Ne gradimo le na tradiciji**

Najmlajši slovenski duhovnik na Tržaškem, g. Klemen Zalar, nas je obiskal v uredništvu in spregovoril o sebi, rodni Gorenjski in Trstu, ki ga je sprejel, o pomanjkanju duhovnikov, pa še o pastoralnem letu, posvečenem mladim, o svojih različnih zadolžitvah in izkušnjah v različnih verskih skupnostih v Trstu.



STRAN 4 Srečanje pod lipami **Msgr. Močnik,** svetniški duhovnik

Na zadnjem Srečanju pod lipami v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž je zaznala osebnost msgr. Franca Močnika, ki je na svoji izredno dejavni življenjski poti kot profesor in vzgojitelj namenil veliko pozornost mladim in njihovi vsestranski rasti. Ena izmed njegovih mnogih zaslug je tudi ta, da imamo Slovenci v Gorici Slovensko pastoralno središče.



www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje



PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

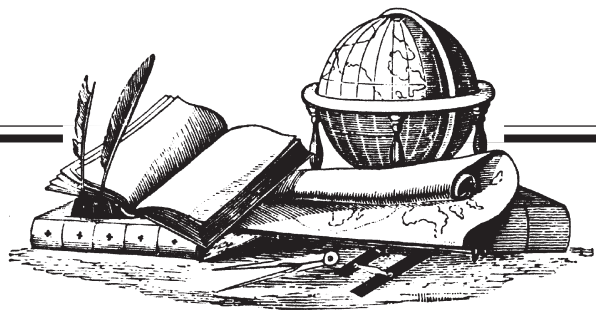
Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

PONUDBA V MESECU OKTOBRU!!!

Color Ton • Inoa • Inoa Supreme
Dikson Color • Dikson Ammonia Free

**ŽE PRI NAKUPU
DVEH PROFESIONALNIH BARV
SREDSTVO ZA OKSIDACIJO
LAS ZASTONJ!***

(*ponudba velja za ves oktober)



Minister G. Žmavc na odprtju Muzeja Rezijanskih ljudi

Velik in pomemben dosežek Rezijanov

V soboto, 14. oktobra 2017, je bil na Solbici, najbolj starosvetni vasi v Reziji, odprt etnografski muzej, imenovan Muzej Rezijanskih ljudi. V njem bosta tudi sedež rezijske izpostave Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji in sedež domačega društva Rozajanski dum. Odprtje muzeja predstavlja veliko pridobitev za Rezijane, ki vztrajajo pri prepričanju, da sta rezijanska kultura in rezijansko narečje del slovenske kulture in slovenskega jezika, in se za ohranitev ter ponovno uveljavitev tega prepričanja tudi vztrajno ter trdo borijo. Dolgoletna voditeljica te skupine je Luigia Negro, ki ji je zadnja leta v veliko oporo tudi mlajši sodelavec Sandro Quaglia. Muzej si je pred 23 leti zamislila prav ona, njeno zamisel pa je takoj

podprl Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc je ob tem dogodku poudaril veselje matične domovine ob tako velikem dosežku in zagotovil njeno podporo vsem

udeležila množica ljudi. Prisotni so bili tudi predstavniki italijanske oblasti ter predstavniki in pripadniki avtohtone slovenske narodne skupnosti, med drugimi Igor Gabrovec, podpredsednik deželne sveta FJK, Walter Bandelj, predsednik Sveta



načrtom ter dejavnostim rezijanskih Slovencev tudi v prihodnje. Slovesnega dogodka se je

slovenskih organizacij in Rudi Pavšič, predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze.

Obisk generalnega konzula Vojka Volka pri SSO

Gre za rast slovenske narodne skupnosti v Italiji!

Slovenska narodna skupnost v Italiji ima vse pogoje, da lahko v prihodnjih letih raste. To je misel, s katero se je končalo prvo srečanje med vodstvom Sveta slovenskih organizacij in generalnim konzulom Republike Slovenije Vojkom Volkom. Sestanek je potekal v petek, 13. oktobra 2017, na deželnem sedežu SSO v Trstu, kjer so generalnega konzula Volka sprejeli predsednik Walter Bandelj, pokrajinska predsednika za Trst in Gorico, Igor Švab in Franca Padovan, član izvršnega odbora Riccardo Ruttar in funkcionarja Ivo Corva ter

uprave uporabljajo pri institucionalnih dogodkih kot znak prisotnosti slovenske narodne skupnosti na tem ozemlju. Prav o tem poteka skupno dogovarjanje med glavnimi slovenskimi ustanovami in deželno upravo, da se tej zadevi končno da odgovarjajoče pravno določilo. V pogovor so se nato vključili tudi ostali udeleženci srečanja. Riccardo Ruttar je predstavil stanje Slovencev v videmski pokrajini in kako se je v zadnjih letih povečala občutljivost za narodno zavest in slovenski jezik. Odprto ostaja vprašanje, kako ohraniti ljudi na domačem ob-

opravlja tudi funkcijo podpredsednika tržaškega občinskega sveta, je predstavil stanje v Trstu, kjer so prisotni še nekatere predhodke do Slovencev, kot se nazorno kaže pri vprašanju odprtja občinskih jasi na Krasu. Funkcionar Ivo Corva, ki je pri SSO zadolžen za evropske projekte, je prikazal razvoj programa Interreg Italija-Slovenija, v katerega sta vključeni obe krovni organizaciji, SSO in SKGZ. Novosti v zvezi z državnim financiranjem iz zakona 38/2001, novosti v zvezi s postopkom vračanja Narodnega doma v ul. Filzi ter ohranjanje pluralnosti slovenskih medijev v zamejstvu so bile še teme, ki so jih obravnavali udeleženci srečanja in jim bodo v prihodnosti namenjali še posebno pozornost.

Generalni konzul Vojko Volk se je predstavnikom SSO zahvalil za srečanje in izpostavil pomembnost stalne izmenjave mnenj in stališč. Glede volilnega zakona je poudaril stališče Republike Slovenije, da je potrebno vprašanje še naprej obravnavati na podlagi določil zaščitnega zakona, pri tem pa dejal, da, če ne bi izvolili slovenskega predstavnika v italijanski parlament, bi bilo to zelo resna zadeva, na katero bi Slovenija odločno reagirala. Volk je še poudaril, da je nedvomno prišlo do pozitivnejšega vzdušja med dvema državama. To je treba izkoristiti s promocijo, v kateri morata skupno sodelovati Slovenija in slovenska narodna skupnost v FJK.

močju, spodbudno pa je vse večje zanimanje za slovenski jezik v Vidmu. Goriška pokrajinska predsednica Franca Padovan je izpostavila delovanje krovne organizacije in njenih članic na Goriškem in pozitivno vzdušje, ki se krepi tudi zaradi čezmejne sodelovanja, kjer odigrava glavno vlogo EZTS-GO, ter nekatere težave slovenskih občin v zvezi z deželno reformo krajevnih uprav. Tržaški pokrajinski predsednik Igor Švab, ki



Julijan Čavdek. Predsednik SSO Bandelj se je v uvodnih besedah zahvalil generalnemu konzulu, da je sprejel povabilo. V nadaljevanju je izpostavil zdajšnjo osrednjo temo, ki zadeva nov volilni zakon; pri tem še vedno ni primerne zagotovila, s katerim bi Slovenci v Italiji samostojno izvolili svoja predstavnika v poslansko zbornico in senat. Drugo vprašanje je bilo v zvezi s slovensko zastavo, ki naj jo javne

Špeter / V Slovenskem multimedialnem oknu

Pomembni pridobitvi za slovensko in celotno krajevno skupnost

V petek, 13. oktobra, je bil v Špeteru poseben dan zaradi dveh dogodkov, ki bosta imela dolgoročne pozitivne učinke na krajevno skupnost. V prostorih Slovenskega multimedialnega okna bo začel delovati turistično informativni urad deželne skupnosti. Turistično informativni urad je bil doslej v skromnih prostorih Turističnega društva Nadiških dolin v Špeteru. Na željo samih članov društva pa bo informativni material o naravnem in kulturnem bogastvu Nadiških dolin pod pokroviteljstvom deželne skupnosti. Promotivno na voljo v strukturi Slovenskega multimedialnega okna, ki ga upravlja špeterški Inštitut za Slovensko kulturo. Kot je povedala uslužbenka inštituta Marina Černetič, ta poteza obnem vrednoti sam muzej, ki bo širšemu krogu obiskovalcem in turistom kot doslej ponudil vpogled tudi v beneškoslovensko izročilo teh krajev.

Gre za pomembno pridobitev za celotno špeterško skupnost, je mnenja špeterški župan Mariano Zufferli. "V zadnjih petih letih se je spremenilo vse, spremenil se je predvsem odnos med člani naše skupnosti. Združenja so začela sodelovati druga z drugo, dogodke določamo skupaj. Do nedavnega ni bilo ustrezne koordinacije. Današnje odprtje Turističnega urada je le zadnji korak v pravo smer", je dejal župan.

To vrednoti celotno delovanje Slovenskega multimedialnega okna, saj bodo zainteresirani ob turističnih informacijah v več jezikih imeli tudi hkrati vpogled v zbirko muzeja, ki prikazuje izročilo Beneških Slovencev in prinaša celovit pregled naše narodne skupnosti od Milj do Trbiža. Urnik muzeja se bo podaljšal, turistične informacije bodo ponujali člani SMO in pri-

padniki civilne službe Turističnega društva Nadiških dolin. Direktor Promoturismo Furlanije Julijske krajine Marco Tullio Pietrangelo je ob tej priložnosti poudaril, da "je sodelovanje med našo ustanovo in Nadiškimi dolinami utečeno že vrsto let, odprtje te točke nagraduje trud, ki so ga prebivalci vložili v vrednotenje svojega ozemlja. Za nas je ključnega pomena, da bo turist lahko tu našel vse potrebne informacije v svojem jeziku". Drugi dogodek je bil izrazito kulturne narave.

Inštitut za slovensko kulturo v Slovenskem multimedialnem oknu v Špeteru je istega dne priredil poseben večer z naslovom *SMO bili v vojni*. Predstavili so dvojezično knjigo Giorgia Banchiga *Ob zvoku remonike*, ki obravnava različne vidike plebiscita in priključitve Beneške Slovenije, Furlanije in Benečije Kraljevini Italije. Ljudsko glasovanje iz leta 1866 je bilo preoblikovano v velik ljudski praznik, v vaško veselico z godbo na pihala in zvoki "remonike". Banchig je na predstavitvi poudaril, da je šlo preprosto za goljufivo obliko prisile h glasovan-

ju. Kdor bi se glasovanja ne udeležil, bi ga namreč ožigosali, da je izdajalec. K temu je tudi spodbujal provladni tisk, edini, ki je bil priznan. Bogat špeterški kulturni večer je dopolnila tudi fotografska razstava Luke Laureatija o *Vojaških kostnicah prve svetovne vojne*. Vojaški in ideološki spopadi so bili v Benečiji vedno aktualni. Napetost je bila v teh krajih huda tudi v času prve svetovne vojne.

In ravno Banchigevo besedilo o zlomu italijanske vojske pri Kobaridu je postalo podlaga za svojevrstno video ilustracijsko stvaritev umetnika Cosima Miorellija, s katero se pogloblja v vprašanje nasilja in prisotnosti meje. "Zgodovina teh krajev temelji na jasnih geopolitičnih dinamikah, ki so privedle do nezasišane gorja. Še bolj pa boli to, da teh razkolov nismo bili sposobni premestiti in da so se razlike med tu žvečima narodoma umetno ohranjale tudi desetletja zatem. Najbrž nismo niti danes še popolnoma obrnili strani", je mnenja umetnik. Njegova video umetnina bo odsej sestavni del že bogate zbirke multimedialnega muzeja.

Priznanja ob Slovenskem kulturnem prazniku

Na proslavi ob Slovenskem kulturnem prazniku, ki bo februarja 2018, bosta krovni organizaciji Slovencev v Italiji SKGZ in SSO podelili priznanja ustvarjalcem, poustvarjalcem in drugim kulturnim ali družbenim delavcem, ki so z vrhunskimi umetniškimi dosežki ali s svojim življenjskim delom trajno obogatili kulturno zakladnico ali so s svojim delom na drugih področjih prispevali k uveljavitvi slovenske identitete, kulture in jezika.

SKGZ in SSO zbirata predloge za priznanja do 30. novembra 2017. Predlogi morajo prispeti na deželni sedež ene izmed krovnih organizacij v Trstu. Kandidature lahko predlagajo organizacije, društva in posamezniki. Uradni predlog mora vsebovati življenjepis kandidata, podrobne podatke o delu oziroma opusu, predlaganem za priznanje, z navedbo objave, razstave ali izvedbe ter tehtno utemeljitev predloga z ustrezno dokumentacijo (knjiga, katalog, videoposnetek).

Povejmo na glas

Atomsko orožje nas vse ogroža

Lahko smo vsi že bolj ali manj pozabili, a atomsko orožje še vedno obstaja, in to v velikih količinah. Zaostritev med Severno Korejo in Združenimi državami Amerike je sicer obudila spomin na uničevalno moč jedrskih konic ali celo bomb, v dosti večji meri pa je to storila letošnja Nobelova nagrada za mir oziroma prejemnica te nagrade. Gre za organizacijo Ican, kar poleg "zmorem" pomeni Mednarodni poziv za odpravo jedrskega orožja. Ican je nevladna organizacija, ustanovljena leta 2007, s sedežem v Ženevi, ki povezuje več kot štiristo enot v sto eni državi. Njen izhodiščni namen je ponovno in dosti močnejše ozavestiti svetovno javnost in s tem celotno človeštvo o katastrofalnih posledicah, ki bi jih povzročilo aktivirano atomsko orožje. Končni cilj organizacije in njenih somišljenikov pa je popolna prepoved atomskega orožja, ki je silovito rušilno najprej materialno, se pravi v izničenju zgrajenih objektov, narave in ljudi, nato pa še radioaktivno z zastrupitvijo zemlje, vode in zraka za desetletja in desetletja. In prav močna pobuda Icana je dosegla, da je Organizacija združenih narodov julija letos sprejela resolucijo, ki poziva vse države sveta, naj atomsko orožje odpravijo in čim prej neha jo izdelovati. Ob vsem tem se je mogoče vprašati, kaj misli o atomskem orožju vsak od nas in ne nazadnje vsak posameznik tega sveta? Prav gotovo bi vsi odgovorili, da so proti, in to skrajno odločno ter z vsem prepričanjem. Kdo bi si namreč želel, da bi prišlo do večjega atomske-

ga spopada, v katerem bi bilo neskončno žrtev in bi posledice poškodovane in s tem za zdravje pogubne narave čutili tudi v primeru, ko bi do spopada prišlo daleč od nas? Prav gotovo si tega nihče ne želi in vendar atomsko orožje obstaja, skladišča z njim so polna in v nekem smislu le čakajo, da bi jih kdo vsaj delno izpraznil. Res, nihče si ne želi, da bi bile aktivirane rakete z jedrsko konico, kaj šele, da bi se to zgodilo z bombami - spomin na Hirošimo in Nagasaki pač ne more zamreti. Toda izkušnja zgodovine uči, da je vsako novo orožje slej ko prej uporabljeno ali uporabljeno ponovno. Edina rešitev, v našem primeru prelomne narave, je v odpravi, popolni odpravi najnovejšega, se pravi atomskega orožja. Bo človeštvo zmoglo ta preobrat, se bo zavedelo, da stoji na razpotju, na katerem je koristna in smiselna pot le ena, druga pa je strašna in tudi lahko nepovratna? Morda pa nas bo prav usodnost tega razpotja privedla, če že ne prisilila, da se bomo vsi skupaj odločili za pot miru, ki je druga beseda za zaščito življenja? Seveda to pomeni enkrat za vselej ukiniti obstoječe sovražnosti in se obrniti v smer tistega čudovitega nagovora "bratje in sestre", ker smo v resnici res vsi bratje in sestre in je zato prav, da skrbimo za drugega in na tak način zase, da se ne sovražimo in drugega ne želimo uničiti, ampak želimo z njim sodelovati v srečnem sožitju. In zakaj ne bi bil človek tega sožitja sposoben? Zakaj vendar ne?

Janez Povše

POGOVOR G. Klemen Zalar

Ne gradimo le na tradiciji, ampak tudi na temeljih osebne vere!

G. Klemen Zalar je najmlajši slovenski duhovnik na Tržaškem. Iz Gorenjske, kjer se je rodil pred 37 leti, je pred šestimi leti prišel v "laični" Trst, kot ga sam imenuje, kjer je bil pred štirimi leti posvečen v duhovnika. Čeprav živi med nami le nekaj let, je dejaven v številnih stvarnostih naših verskih skupnosti. Njegovi pogledi nanje in sploh na "tržaško dušo" so pronicljivi. Zahvaljujemo se mu, ker je rad sprejel naše vabilo in nas obiskal v uredništvu.

Od kod ste pravzaprav prišli in kako ste vstopili v tržaško Cerkev?

Prihajam iz župnije Dovje na Gorenjskem, ki ima v lasti najvišje ležečo kapelo v Sloveniji, na Kredarici pod Triglavom, na višini 2515 m. V tej župniji je skoraj 38 let župnikoval Jakob Aljaž, ki je poznan zlasti po Aljaževem stolpu. V Cerkev na Tržaškem sem vstopil nekako nenavadno. Semenišče in diplomu iz kanonskega prava sem opravil na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Iz nekaterih bolj ali manj znanih razlogov me v Ljubljani niso hoteli posvetiti. Tako se mi je po nekaterih duhovnikih odprla možnost priti na Tržaško. Tu so me sprejeli. Eno leto sem bil na pastoralni praksi pri Sv. Jakobu, kjer še vedno stanujem. Po enem letu so me posvetili v diakona, nato v duhovnika. Minila so štiri leta, to ni veliko, marsikaj pa sem spoznal in videl. Bil sem kar zadovoljen, da sem prišel na Tržaško. Nikdar si nisem mislil, da bom deloval tu ali na Obali. Zadovoljen sem tudi zato, ker mi to podnebje bolj ustreza kot trdo gorenjsko. Čeprav je tu burja, pa ni daljših obdobjev mraza, kot je pri nas na Gorenjskem, kjer je lahko tudi 3-4 mesece pod ničlo in je to čisto normalno!

Kako danes gledate na stvarnost, v kateri ste se znašli?

V teh šestih letih se je marsikaj spremenilo: kaj na boljše, kaj pa tudi na slabše. Na boljše morda to, da sem v center mesta prišel kot mlajši duhovnik z novimi idejami; na slabše pa npr. to, da bom počasi kar ostal sam... V mestu smo samo še trije duhovniki: g. Milan Nemas pri Sv. Ivanu, g. Franc Vončina v Rojanu in Barkovljah ter jaz pri Sv. Jakobu in Novem sv. Antonu. Kjer so bile slovenske božje službe ob nedeljah in praznikih, so ob pomanjkanju naših duhovnikov te prevzeli italijanski duhovniki. To nas je po svoje presenetilo; pred leti bi si česa takega niti ne mislili. Kot so mi povedali, so bile razmere v preteklosti precej drugačne. Zaradi tega pri Slovenskem pastoralnem središču (SPS) skrbimo za slovensko mašo. Na splošno je v mestu neko nazadovanje; pastoralno življenje poteka še najbolj tam, kjer je prisotna tudi slovenska šola. Kot se je izrazil g. Vončina, tam, kjer ni več šole, ni otrok, ni zakramentalnega življenja, ni obhajila, ni birmе. To je sicer žalostno, a žal je tako. To je minus, ki nas bo verjetno vedno bolj spremljal.

G. Vončina je trenutno najstarejši duhovnik na Tržaškem, dopolnil je 80 let. Zadnje čase je imel tudi zdravstvene težave, pastoralne dejavnosti upravlja z vedno večjim naporom. G. Nemas je malo mlajši, po svojih močeh skrbi predvsem za sestre pri Sv. Ivanu in za tamkajšnjo slovensko skupnost.

V mestu torej manjkajo slovenski duhovniki. Smemo upati, da pride še kdo iz matične domovine?

Trenutno upamo, da bo v diakona posvečen bogoslovec iz Slovenije, ki se pripravlja v neokatehumskem semenišču v Domu blagrov pri msgr. Janezu Oberstarju. V diakona naj bi bil v tržaški škofiji posvečen ob koncu tega leta. On naj bi potem prevzel tudi kakšno slovensko skupnost, toda gotovo ga ne moremo kar takoj poslati za župnika; najprej je potrebno, da se na to pripravi in bolje spozna našo stvarnost. On je za zdaj naše upanje. Poleti smo dobili duhovnika salezijanca, gosпода Metoda Ogorevca, ki naj bi skrbel za mladino in se tudi bolj posvetil poučevanju verouka v šoli; je tudi župnijski vikar na Opčinah. Njega so priskrbeli salezijanci. Ni več zelo mlad, zagnanosti pa mu ne manjka. Da bi pa prišel še kdo iz Slovenije tako, kot sem jaz, po spletu okoliščin, pa bi si težko upal upati. Nekateri duhovniki napovedujejo, da tudi v Slovenijo prihajajo bolj sušna leta; že letos so bili posvečeni samo štirje novomašniki. To je zelo malo! Marsikdo pravi, da bodo v 10, 15, morda 20 letih razmere popolnoma drugačne: veliko duhovnikov iz "močnih generacij" bo obnemoglo, morda že tudi umrlo. Mlajših pa ni toliko, kolikor bi jih zahtevale razmere. Tako je v Sloveniji, pa tudi marsikje drugje.

Nam na Tržaškem ne grozi pomanjkanje italijanskih duhovnikov, jih je celo več kot župnij. Kar se tega tiče, Trst zelo dobro "sto-

sredno povezane z vero in tradicijo.

Omenili ste, da so župnije in zakramentalno življenje živi, kjer so še šole. Kako pa je z družinami?

Pri nas je veliko mešanih zakonov. Striktno slovenskih družin,



foto dd

kjer sta oče in mati slovenskogo-voreča, pa ni več toliko. Tudi druge župnijske skupnosti so žive, a najbolj tiste, kjer so šole. Pri Novem sv. Antonu je situacija najbolj osredotočena na sv. mašo ob nedeljah in praznikih, pri kateri zelo dobro poje zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, in na raznorazne dejavnosti, ki so že tradicionalne. Drugače skušamo narediti, kar moremo. Pri Sv. Vincenciju je bila npr. dekanjska revija pevskih zborov, pri Sv. Ani na ul. Valmaura tudi prirajajo revijo cerkvenih pevskih zborov, koncerti so v Škednju, kjer je zelo močno kulturno društvo; tu se vidi dobra zapuščina g. Dušana Jakomina, čeprav je tam - kot tudi pri Sv. Ani - slovenska sv. maša samo še ob nedeljah.

Veliko družin je v krizi. Včasih imam kakšen problem, pa si mislim, kako je velik ... Potem pa slišim kakšno mamo ali očeta, ki mi pove, kako jim gre. In tedaj vidim, da je moj problem v primerjavi z njihovim zelo majhen, skoraj ničeln ... Po mojem mnenju je danes družina v velikem stresu. Otroci imajo ogromno izvenšolskih dejavnosti. Ko sem še poučeval v šoli, mi je marsikateri otrok povedal, da zaradi popoldanskih aktivnosti dela naloge šele ob 9. uri zvečer ... Nekaterim to uspeva, drugim pa ne. Če otroci niso vztrajni in bolj odprte glave, da znajo vse izpeljati, je potem to včasih zelo naporno in bo tudi vedno težje, ker je tekmovalnosti vedno več. Družine trpijo tudi zato, ker so starši ves dan v službi, po večini delata oče in mati, ker je plača enega prenizka, da bi shajali, sploh če sta dva otroka, če so še zraven dejavnosti in vsi stroški.

V družinah je težko tudi takrat, ko so starši ločeni. Kot vedno, najkrajšo potegnejo otroci, saj nekateri starši dajejo več prednosti novemu partnerju kot otroku. Potem je tu izmenjavanje obiskov, vožnja na dejavnosti ipd. To je žalostno in se pri otroku poz-

na, saj je razdvojen, nima nikogar, da bi se nanj oprl. Ljudje mi zaupajo vse vrste problemov, vidim, da situacija včasih sploh ni lahka.

Problem pri otrocih danes je tudi ta, da so preveč "tehnološko razviti". Z mobiteli daleč prekašajo

ima svoje tradicije in navade, ki jih ne smeš spreminjati. Vse mora biti točno tako, kot je bilo. Lahko se kaj izboljša, ne pa odstrani ali zamenja. Tega ljudje nimajo radi. To mi po svoje tudi ugaja. Kakšne ideje gotovo imam, potem pa samo vidim, kakšne so stvarne možnosti, da jih tudi uresničim. Če imam dobro ekipo oz. prave ljudi okoli sebe, potem naredim nekaj telefonskih klincev, kakšen sestanek in stvari se naredijo. Pri nas na Gorenjskem župnik v tradicionalni kmečki župniji oznani, da je treba nekaj narediti; ljudje se sami organizirajo in naredijo. V cerkvi v Trstu lahko oznaniš, kar hočeš, pa ne bo nič! Glede nauka za zakramente je bolje, da poznaš starše, da imaš koga, ki to urejuje, potem bo stvar uspela. Ljudje so raztreseni po vsem mestu in k sv. maši hodijo v različne cerkve; k nauku pa hodijo otroci po navadi tja, kjer obiskujejo šolo.

Pomembno je poznati tržaške navade in mentaliteto, da veš, koliko se bo dalo narediti in koliko ne, predvsem pa, da ne pričakuješ preveč, da ne boš prevečkrat razočaran.

Nadškof Crepaldi je močna osebnost. Proti družbenim krivicam in stališčem, ki sprejračajo krščansko antropologijo, ima zelo jasne in odločne besede; na predavanju "Kate-dra sv. Justa" vabi ugledne osebnosti itd. Kako gledate na lik takega pastirja?

Msgr. Crepaldi, škof od leta 2009, me je sprejel zelo mirno in optimistično, zaupal je, da bom postal duhovnik. On me je tudi posvetil. V pridigi je tedaj izjavil, da so njegova vrata zame vedno odprta ne samo kot škofa, avtoritete, ampak tudi kot očeta. To očetovsko skrb mi je osebno

Mislim, da bi morali dati - zlasti v Trstu - veliko veljavo mladini. Mladih je kar veliko, toda v povprečju so premalo vključeni v pastoralne dejavnosti.

večkrat pokazal. Nekateri mu očitajo malo gosposkosti... Pozna se mu, da je bil 20 let v Vatikanu; bil je tajnik Papeškega sveta za pravičnost in mir, ki ga je nato papež Frančišek nekoliko reformiral. Pozna se mu, da je v socialnih vprašanjih doma in da to zelo dobro obvlada. Ker je močna osebnost, pozna veliko ljudi, zato na katedro vedno vabi ogromno

markantnih osebnosti. To je kar nenavadno. Včasih čuti, da bi bilo treba v Trstu narediti kaj več. Toda Trst ni Padova, Vicenza, Verona, ampak je v teh stvarih bolj ozek. Tržačani so tudi veseli, toda če jih nekaj ne zanima, jih ne boš premaknil. Občutek imam, da škof dosti ponuja mestu, da pa mesto včasih premalo "zagrabi". Priložnosti je veliko, izkoriščenih pa včasih malo. Škoda, saj se mož resnično trudi. Veliko stvari je spremenil v teh letih: med drugim so vsa njegova pisma in druge zadeve na škofijski ravni napisani v obeh jezikih. Je pa res, da ne zna slovenščine. To mu veliko ljudi, zlasti Slovencev, zameri. Zakaj se ne nauči, saj je prejšnji tako dobro znal? Za Ravignanija da je razumljivo, saj je Istran ... Škof Bellomi ni bil Istran, ni bil iz naših krajev, pa se je naučil ... Crepaldi očitno ni za jezike, ima pa toliko več drugih vrlin. Res je, da včasih zna biti zelo oster v svojih izjavah, ko je treba zaščititi dostojanstvo človeka. V tem ga občudujem, ker nima strahu. Obvlada situacijo, v teh stvarih je doma. Veliko duhovnikov na Tržaškem je s tem zadovoljnih, Trst je rabil odločnega škofa, da bi tudi marsikaj uredil, pa čeprav nad nekaterimi njegovimi kadrovskimi zamenjavami nekateri niso bili ravno navdušeni ... Včasih morda deluje avtoritarno, to pa je samo občutek, če ga ne poznaš osebno.

Crepaldi je tudi speljal tržaško sinodo. Sadovi se bodo pokazali v naslednjih letih. Upam, da to ne bo spet čas, vržen proč, ampak da bo obrodila kaj sadov. Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem ni zaživel ravno tako, kot so si zamislili. Bilo je veliko idej in napisanega, uresničenega pa bolj malo. Podobno je z našo sinodo: v začetku je bilo veliko navdušenja, nato razprav in napisanega, potem se je navdušenje malo poglobilo, zdaj bomo pa videli, koliko bo ostalo konkretnih sadov.

V nedeljo, 15. oktobra, je bil uradni začetek pastoralnega leta tržaške škofije. To bo potekalo v duhu sinode za mlade, posvečeno bo torej mladim, veri in odkrivanju poklicanosti...

Nadškof Crepaldi je v obeh jezikih napisal knjižico za predstavnike župnij in župnijskih pastoralnih svetov, redovnih skupnosti in drugih organizacij v obliki priprave na škofovsko sinodo mladih, ki jo je zasnoval in jo bo odprl papež Frančišek oktobra 2018. Začetek pastoralnega leta je zaznamovan tudi z nekaterimi smernicami in novostmi, izhajajoč tudi iz sinodalnih svetov. Mislim, da bi morali dati - zlasti v Trstu - veliko veljavo mladini. Mladih je kar veliko, toda v povprečju so premalo vključeni v pastoralne dejavnosti. Po birmi jih ni več zraven, porok ni več toliko... Dejansko jih potem še vidiš na kakšnem pogrebu. Zgodila se bo sinoda, v kateri bomo, upam, duhovniki in laiki dobili konkretna navodila, kot smo jih že dobili z apostolsko spodbudo Amoris laetitia, ki so ji nekateri tudi nasprotovali, po mojem neupravičeno. Treba jo je dobro prebrati, da jo razumeš, morda tudi dvakrat. Ta papež ima konkretne odgovore za konkretna vprašanja. Velikokrat, če ne kar skoraj zmeraj, zelo konkretne! To pa današnji človek potrebuje, ker hoče imeti točno vse izračunano, določeno, napisano. Želi imeti matematično jasna navodila. Toda v veri ne more biti vse matematično jasno.

/str. 16
Danijel Devetak

GORICA Srečanje pod lipami, posvečeno msgr. Francu Močniku

“Bil je svetniški duhovnik”



E. Jazbar, I. Černic, K. Bolčina, R. Podbersič, G. Rudolf in D. Paulin (foto dd)

V četrtek, 12. oktobra 2017, sta Krožek Anton Gregorčič in Kulturni center Lojze Bratuž priredila Srečanje pod lipami v spomin na nepozabnega goriškega profesorja in duhovnika msgr. Franca Močnika. Najlepši poklon pokojnemu duhovniku je bila množična prisotnost poslušalcev, ki so prireditelje presenetili, saj so napolnili malo dvorano in vse dodatne sedeže ob stenah in s tem dokazali, da je msgr. ostal v srcih mnogih ljudi do danes. Večer je uvedla časnarkarka Erika Jazbar, ki je povedala, da je v tem času potekalo 110 let od Močnikovega rojstva in točno na ta dan, 12. oktobra 1947, torej pred 70 leti, se je zgodil nasilen izgon iz Solkana. Ugotavljala je tudi, da smo “po zaslugi” tega nasilnega izgona dobili msgr. Močnika v Gorico in bili za dobrega pol stoletja deležni njegovega vzgojnega in pastoralnega dela. Franc Močnik je bil rojen v Idriji 26. 9. 1907, umrl je v Gorici 4. 11. 2000. Ljudsko šolo in realko je obiskoval v Idriji, diplomiral iz matematike in fizike v Bologni in se po duhovnih vajah leta 1930 odločil za duhovniški poklic. V duhovnika je bil posvečen leta 1934, bil je župnik v Črnem Vrhu, v Vrtojbi in do leta 1947 v Solkanu. V Idriji so mu

leta 2001 postavili na cerkvi spominsko ploščo. Po uvodu Erike Jazbar so po vrsti spregovorili govorniki na srečanju: Renato Podbersič ml., Damjan Paulin, Ivan Černic, Karlo Bolčina in Gašper Rudolf. Zgodovinar Renato Podbersič ml. je natančno opisal nasilni izgon iz Solkana. Zgodovinar, doma iz Vrtojbe, je najprej spomnil, da je bila tam leta 1937 ustanovljena župnija in da je bil za prvega župnika imenovan Franc Močnik. Pozneje se je vsako leto na vaški praznik Srca Jezusovega vračal na obisk v Vrtojbo in vsi verniki so se zgrnili okoli njega. Takrat se je le šepetalo, kaj se je z njim zgodilo oktobra 1947, ko je bil župnik v Solkanu po razmejitvi imenovan za apostolskega administratorja tistega dela goriške nadškofije, ki je pripadel Jugoslaviji. Dela se je lotil brez strahu in izdal okrožnico, ki je bila načelna in pokončna. Na Kostanjevici je ustanovil vikariat za vernike iz Nove Gorice in začel pripravljati velik verski shod na Sveti Gori. Do tega shoda ni prišlo, ker so msgr. Močnika prej izgnali. Z vsem tem je izzval tedanje oblasti, za katere je postal sovražnik ljudstva. Odločili so, da ga izženejo čez mejo. Prvič se je to zgodilo 19. septembra 1947 pri goriški sever-

ni postaji, a F. Močnik se ni ustrašil, saj ni mogel sprejeti, da duhovniki prejemajo tako plačilo za vse, kar so naredili za narod v času fašizma. Zato se je naslednje dni vrnil v Jugoslavijo in se v Ljubljani pritožil pri notranjem ministru Krajgerju. Ker mu niso imeli kaj očitati, se je vrnil v Solkan, a zdaj so začeli načrtovati drugi izgon. Priredili so miting, na katerega je prišlo kakih 5000 ljudi tudi iz drugih krajev. Prenapeteže so nasčuvali, naj Močnika primejo in zopet vržejo čez mejo. Umaknil se je na Sv. Goro in tam v molitvi čakal. Najprej so v župnišču prišli kaplani Ivana Kretiča, misleč, da je on F. Močnik, ter ga med psovanjem in branjem nasilno pahnili čez mejo. Ko so ugotovili napako, so se vrnili v župnišče in zaslíševali Močnikovo sestro Pavlo, ki je povedala, da je on na Sv. Gori. Šli so z avtom, ga pripeljali v Solkan in ga med zasmehovanjem, pljuvanjem, brcami in suvanjem pahnili čez mejo. Zopet se je javil pri nadškofu, šel tudi v Rim do papeža Pija XII., a ostalo je pri tem. Po izgonu so odpeljali tudi Močnikovo sestro in jo zaprli v vilo Bartolomei v Solkanu. Tu so jo zaslíševali in mučili. O teh žalostnih dneh je pozneje zapisala nekaj spominov. R. Podber-

sič ml. je tudi povedal, da so potem za apostolskega administratorja na jugoslovanski strani imenovali msgr. Mihaela Toroša, ki je bil do komunističnih oblasti bolj elastičen in popustljiv. Z oblastmi je tudi sodeloval in s tem dosegel za Cerkev nekaj ugodnosti, kot Malo semenišče v Vipavi in verski tednik Družina. Franc Močnik je po izgonu ostal v Gorici in po začetni negotovosti začel pomagati pri dušnopastirskem delu in poučevati matematiko in fiziko na raznih šolah. Bil je zavod za fante, je postal duhovni vodja in prefekt. Spomine na msgr. Močnika je lepo opisal dr. Damjan Paulin, ki je kot 12-leten deček postal gojenec

Alojzijevejšča. Tam je preživel dobo nižje gimnazije in potem višje gimnazije in klasičnega liceja. Za dečka, ki je bil doma s kmetov, kjer so otroci uživali precejšnjo svobodo, je bil zavodski red zelo hud. Veljali so strogi urniki, ko so morali fantje zgodaj vstajati, biti pri maši, se odpraviti v šolo v vrsti po dva; popoldne so imeli le dva kratka odmora in preostali čas so morali presedeti v učilnici. Obiske so lahko imeli le ob nedeljah in še ti so bili omejeni, če je bil gojenec kaznovan zaradi neubogljivosti med tednom. Domov so lahko šli le za Božič, Veliko noč in ob praznovanju farnega zavetnika. Za kmečkega fanta je bilo vse to prehudo, vendar je Paulin priznal, da je msgr. Močnik znal delati z mladimi, jim dajati pogum in vedno zadrževati, da jim bo disciplina, ki so se je morali navaditi v zavodu, v življenju še zelo prav prišla. Dr. Paulin se je na kratko spomnil, kako je bil msgr. Močnik tudi njegov profesor matematike in fizike na liceju in bil kot tak strog in pravičen ter ni dajal nobene prednosti gojencem Alojzijevejšča. Za šole je kot profesor pripravil več učbenikov, ki so v povojnih letih in po dobi fašizma primanjkovali.

/str. 6
Matevž Čotar

Cerkveni in družbeni antislovar (40c) M kot MORALA (3)

Pri naši čudni morali smo danes prišli do anakardov oz. indijskih oreščkov. O njih velja spregovoriti zlasti zaradi tega, ker so ključni element za zamenjavo pri tistih receptih, kjer so sicer prisotni mlečni izdelki, kot recimo bešamel, siri za mazanje, nadev za cheesecake, sladolei ali mousse. Pravijo, da so potem te zadeve “cruelty free”, za razliko od naših klasičnih mlečnih izdelkov, ki naj bi, po drugi strani, trpinčili živali. V 40 % je dobavitelj te sestavine Vietnam, ki ima zanimivo proizvodnjo verigo za pridobivanje. Po poročanjih Human Rights Watch so namreč vietnamski anakardi skoraj v celoti plod prisilnega dela v centrih za rehabilitacijo odvisnikov, ki so jih obsodili. Seveda jih je veliko prišlo tja brez normalne-

ske tretjega sveta”, a ne v tem primeru - boljša je čudovita presna in veganska cheesecake, ki pa za svoje “testo” uporablja mandlje, ki so v resnici še en problematičen element, čeprav je res, da jih reklamirajo tudi v znamenitih okroglih sladkih vaflih italijanske multinacionalke, ki se imenujejo po znanem italijanskem slikarju. Zaradi visoke vsebnosti kalcija se iz njih pridobiva mleko, ki potem služi za proizvodnjo rastlinskih sirov in krem. Povpraševanje po mandljih je tako naraslo, da jih Evropejci, ki smo jih sicer tradicionalno uživali, zdaj moramo uvažati, največ iz Kalifornije, ki pokriva 82 % tržišča. Gre skorajda za monopol, ki še narašča v deležu, vendar pa je to ameriško zvezno državo spravilo na kolena glede vodnih re-



ga sodnega procesa, nimajo svojega odvjetnika, prisiljeni pa so tam delati osem ur na dan, šest dni v tednu, izluščiti pa morajo po en orešek vsakih šest sekund. Kdor ne drži tega ritma, je deležen določenih telesnih kazni - da ga tolčejo z gorjačo z žebelji, da ga zaprejo v samico, da je prisiljen k postu in mu odvzamejo vodo, velikokrat pa se tudi uporablja elektrošok. Zato je te oreške, podobno kot afriške diamante, HRW poimenovala “krvavi anakardi”. Preostalih 60 % anakardov sicer prihaja z juga indijske podceline, kjer to delo počno ženske, ki zadevo delajo sede po deset ur dnevno za plačilo okoli 2,20 evra na dan. Težava pa ni v naporu, temveč zlasti v tem, da imajo anakardi kar dve lupini, ki pa ob luščenju izpuščata močno jedko olje, ki razžira gole in nezaščitene roke delavk. Poleg tega so v Indiji anakardi tako dragoceno živilo že od nekdaj, da ob izhodu delavke telesno pregledajo, tudi nedrčke in spodnjice, kakor je to, recimo, delal Escobar. Morda res niso vseh polna usta glede ubogih odvisnikov, vsaj ne več, zagotovo pa to velja za “žen-

zerv. Za en sam mandelj namreč potrebujejo več kot štiri litre vode, Kalifornija pa proizvode vsako leto več kot 950 tisoč ton mandljev, kar močno vpliva najprej na živalstvo, pa ne samo, saj ima suša seveda še širše vplive. Podobno glede vode velja tudi za še eno statusno živilo, ki ga proizvajajo veliko tudi v Kaliforniji, sicer pa tudi v sosednji Mehiki - avokado. Za pol kilograma avokada je namreč potrebnih kar 270 litrov vode. Omenjena Mehika seveda ni prav nič na boljšem. Ta država je postala prva proizvajalka avokadov, potem ko se je v manj kot desetih letih tamkajšnja proizvodnja pomnožila za vsaj desetkrat. Živilo je tam znano kot “zeleno zlato”, pa ne zastoni, vendar zaradi tega prihaja do krčenja gozdov za pridobivanje plantaž, prekomerne uporabe pesticidov in umetnih gnojil, naraščanja kriminala in nasilja, saj imajo za avokado podobne karteke kakor za trde droge. Kako se torej ravna z ljudmi, nam je potem najbrž jasno. Zato se spet govori o “krvavem avokadu”, kakor to velja za anakarde in diamante.

Andrej Vončina

Poslanica papeža Frančiška za 1. svetovni dan ubogih

Ne ljubimo z besedami, ampak z dejanji (3)

6. Ob koncu jubileja usmiljenja sem Cerkvi želel dati svetovni dan ubogih, da bi krščanska občestva po vsem svetu lahko postala še večje in boljše znamenje Kristusove ljubezni za najmanjše in tiste v največji stiski. Svetovnim dnevom, ki so jih ustanovili moji predhodniki in jih v naših občestvih obhajamo že tradicionalno, želim dodati še tega, ki jim bo doprinesel odlično evangelijsko polnost, to je Jezusovo posebno ljubezen do ubogih. Celotno Cerkev ter moze in žene dobre volje po vsem svetu vabim, da na ta dan pogled uprejo v vse tiste, ki iztegujejo roke, kličejo na pomoč in prosijo za solidarnost. To so naši bratje in sestre, ki jih je ustvaril in jih ljubi naš Nebeški Oče. Namen tega dneva je predvsem spodbuditi vernike, da bi se uprli kulturi odmetavanja in zapravljanja in sprejeli kulturo srečevanja. Hkrati pa vabilo velja vsem, še pristnejši. Pomen Kristusovega kraljevskega dostojanstva se najjasneje razkriva na Golgoti,

nosti in v konkretnih oblikah bratstva. Bog je nebo in zemljo ustvaril za vse, žal pa so nekateri postavili meje, židove in ograje in se s tem izneverili prvotnemu daru, namenjenemu vsemu človeštvu, brez izjem. 7. Želim si, da bi teden pred svetovnim dnevom ubogih, ki bo letos 19. novembra, 33. nedeljo med letom, krščanska občestva ustvarila številne trenutke srečanja in prijateljstva, solidarnosti in konkretne pomoči. V nedeljo lahko nato povabijo uboge in prostovoljce na skupno praznovanje Evharištije, tako da bo praznik Jezusa Kristusa, Kralja veselstva, ki je nedeljo zatem, še pristnejši. Pomen Kristusovega kraljevskega dostojanstva se najjasneje razkriva na Golgoti,

ko se nedolžni človek, pribit na križ, ubog, nag in brez vsega, učlo-

noč obudi v novo življenje.

Če v naši bližini živijo ubogi, ki iščejo zaščito in pomoč, to nedeljo pristopimo k njim: to bo ugoden trenutek, v katerem bomo našli Boga, ki ga iščemo. Kakor nas uči Sveto pismo (prim. 1 Mz 18,3-5; Heb 13,2), jih za svojo mizo sprejmimo kot častne goste; lahko nas naučijo, kako dosledneje živeti vero. S svojim zaupanjem in pripravljenostjo sprejeti našo pomoč nam umirjeno in pogosto veselo kažejo, kako pomembno je živeti preprosto in se izročati božji previdnosti.

8. V srcu mnogih konkretnih pobud, ki se bodo izvajale na ta dan,



veči in razkrije polnost božje ljubezni. Jezusova popolna izročitev Očetu v skrajnem uboštvo razkriva moč te ljubezni, ki ga na Veliko

bojnega sprejemanja.

9. Brate škofe, vse duhovnike in diakone, ki so poklicani k pomoči ubogim, ter vse posvečene osebe in vsa združenja, gibanja in množico prostovoljcev prosim, naj pripomorejo k temu, da bo svetovni dan ubogih postal tradicija, ki bo konkretno pripomogla k evangelizaciji v današnjem svetu.

Naj torej ta novi svetovni dan močno potrka na vest vseh vernikov, da bodo vse bolj gojili prepričanje, da jim bo deljenje z ubogimi odkrivalo razumevanje najglobljih evangelijskih resnic. Ubogi niso težava: ubogi so vir, iz katerega je treba črpati, da bi lahko sprejemali in živeli bistvo evangelija.

SKAVTI 30. obletnica skupine Agesci 3 v Gorici

Naj zrasede visoko in močno drevo!



“Pokusite zapustiti ta svet za spoznanje boljši, kot ste ga prejeli”. Znameniti stavek lorda Baden Powella, ustanovitelja svetovnega skavtizma, je od prejšnje sobote zapisan tudi na tablici v Spominskem parku v Gorici, kjer je bila v popoldanskih urah krajša slovesnost. Skupina italijanskih mestnih skavtov Agesci 3, ki se srečujejo v stolni župniji, je obeležila praznovanje 30. obletnice ustanovitve tako, da je posadila drevo. K slavu je povabila tudi člane Slovenske zamejske skavtske organizacije, s katerimi radi sodelujejo. Kot so uvodoma povedali, je skupina nastala, ker so nekateri posamezniki verjeli v metodologijo in magijo skavtizma. V spomin na dogodek in obletnico so želeli nare-

dit konkretno dejanje. Vsak pri-soten skavt je na listek, ki ga je nato oddal, napisal, kaj lahko tudi sam stori za Gorico. Občinski odbornik Del Sordi, po poklicu gozdni čuvaj, je povedal, da je posaditev drevesa eno najlepših dejanj, kar jih človek dela že tisočletja. Skupaj z mladimi je za to priložnost izbral tipično kraški poljski javor. Pozval jih je, naj ga zalivajo, zanj skrbijo in radi obiskujejo, pa bo čez 20-30 let zrasedel v veliko in močno drevo. Potem ko so predstavniki različnih goriških skavtskih družin posuli jamo z zemljo, je stolni župnik Sinuhe Marotta blagoslovil drevo in vse navzoče. Po svetopisemskem odlomku iz Geneze, skavtski molitvi in klicih se je srečanje končalo. In Gorica je vsaj za spoznanje boljša. / D

GORICA Mladinska pastoralna, 20. oktobra 2017

Mladi na poti proti Ogleju

Tudi goriška nadškofija, kot mnoge po vsej Italiji, je v novem pastoralnem letu postavila v sredo svojih prizadevanj mlade. Tudi na tak način hodi skupno z vesoljno Cerkvijo, ki se pripravlja na škofovsko sinodo “Mladi, vera in razločevanje poklicanosti”, ki jo je oktobra 2018 odprl sveti oče Frančišek.

Prvo srečanje za mlade, ki želijo skupaj stopiti na to pot, bo v petek, 20. oktobra. Gre za eno izmed dveh srečanj, ki sta namenjeni najstnikom (do 14. do 19. leta) in mladim (od 19. do 30.) iz vse škofije. Našli se bodo ob 18.30 v cerkvi Sv. Lovrenca v Fiumicellu; po krajšem uvodu bodo skupaj krenili na pot proti Ogleju (manj kot 5 km). Udeleženci naj bodo primerno opremljeni (morda tudi s svetilko). V bližini bazilike bodo lahko pojedli, kar bodo prinesli s sabo. Samo v primeru grdega vremena bodo šli do Ogleja z avtomobili. Okrog 20.15 se bo začel drugi del večera, namenjen posebnim izkušnjam v baziliki in okrog nje, ki bodo mladim pomagale poglobiti Jezusovo vprašanje prvim apostolom “Kaj iščete?”



Srečanje se bo končalo okrog 22.15 s sklepnimi mislimi nadškofa Carla, s predstavitvijo pobud za to leto in z izročitvijo znamenja poti sinode. Mladi, toplo vabljeni!

Sinoda mladih bo dragocena priložnost, da se vprašamo o tem, kaj Cerkev dela za mlade; s tem je povezano vprašanje, kakšen obraz bo imela Cerkev v bližnji prihodnosti. Državna služba mladinske pastoralne spodbuja pastoralne delavce, naj v tem letu na poseben način pretehtajo pastoralne prakse za mlade in z njimi; naj poslušajo mlade in naj hodijo skupaj z njimi. Eden izmed ciljev, ki si jih postavljajo na škofiji, je prav ta, da bi čim več bolj ali manj mladih okusilo lepoto skupne hoje v škofijski Cerkvi. / D

22. OKTOBRA Vseslovensko praznovanje

Misijonska nedelja v Novi Gorici

V nedeljo, 22. oktobra, bomo obhajali 91. svetovni misijonski dan. Kot je pisala Družina, bo vseslovensko praznovanje misijonske nedelje letos v župniji Kristusa Odrašenika v Novi Gorici. Ob 15. uri bo v konkatedrali molitvena ura, ob 16. uri pa slovesno somaševanje, ki ga bo v imenu Slovenske škofovske konference vodil koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Osrednja gostja bo laiška misijonarka Lucija Čuk, ki se je pred kratkim vrnila z Madagaskarja. Prisotni bodo tudi drugi misijonarji, ki so zdaj v domovini.

Papež Frančišek nas v letošnji poslanici za misijonsko nedeljo spominja, da misijonska dejavnost ni zgolj ena izmed številnih dejavnosti Cerkve, kajti Cerkev je “misijonska po naravi”. Spominja nas, da ne moremo biti kristjani, ne da bi okoli sebe širili veselega oznanila Jezusovega evangelija. Ta ima “spreminjajočo moč”, saj je “dobra novica, ki prinaša nalezljivo veselje”, je “izvir novega življenja, prostega vladavine greha...”, “zdravi krvaveče rane človeštva”, še pravi papež v poslanici in vabi, “da zapustimo svojo udobnost in pogumno dosežemo vsa obrobja, ki potrebujejo luč evangelija”. Pri tem stavi tudi na mlade, njihov po-

gum in njihove navdihe srca. Ravno zato vsako leto obhajamo misijonsko nedeljo, da nas v tem prizadevanju okrepi: bodisi z molitvijo, konkretno z darovi za nabirko, ki jo ima katoliška Cerkev ta dan po vsem svetu. S temi sredstvi podpiramo srčne može in žene – misijonarje “na terenu”, ki so na misijonsko poklicanost pogumno odgovorili, premagali “lagodnost, lenobo in posvetnega duha”, pred katerimi svari Frančišek, “zapustili svojo udobnost” in šli graditi mlado Cerkev na obrobja sveta. Spominimo se samo na naše svetniške misijonarje: Barago, Gnidovca in Majcna ter več sto drugih Slovencev, ki so svoje življenje razdali za graditev mladih Cerkva po najbolj revnih krajih sveta.

Vsega tega ne bi zmogli, če ne bi imeli podpore iz zaledja, iz domovine, domače Cerkve, in solidarnostne podpore vesoljne Cerkve, za kar skrbijo papeške misijonske družbe v sklopu Kongregacije za evangelizacijo narodov. Vsi smo povabljeni, da mesec oktober, zlasti misijonsko nedeljo, posvetimo oza-veščanju o osrednji vlogi misijona v naši veri in molitvi in podpori nastajajočim krajevnim Cerkvam, še piše v Družini.



G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna

35 tisoč škofijskih duhovnikov v italijanskih župnijah zavestno daruje svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas.

Darujmo tistim, ki se darujejo.



INSIEME
AI SACERDOTI

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

SVOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije.

Prispevek je odtegljiv.

Več informacij na www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljaj zgodbe duhovnikov na: facebook.com/insiemeaisacerdoti



CHIESA CATTOLICA C.E.I.
Conferenza Episcopale Italiana



Kratke

Sončen Praznik kostanja na Vrhu Sv. Mihaela

Na lepo sončno nedeljo je Slovensko planinsko društvo Gorica priredilo tradicionalni Praznik kostanja na Vrhu Sv. Mihaela pri koči jamarskega kluba Kraški krti. Kar 120



članov, od katerih 45 "kekcev", se je udeležilo pohoda iz Rubij mimo Ušja do gornjega Vrha. Pohod sta vodila odbornik Matjaž Klemše in nadzornik Vlado Klemše. Kolesarskega izleta od kočje Kraški krtov mimo Rubijskega gradu na Debelo grižo in nazaj do kočje se je udeležilo 20 članov; vodil jih je odbornik Igor Škorjanc. Člani so se ob uri kosila zbrali pri koči, kjer so odborniki in nekateri člani društva kuhali "pašto", pekli kostanj in palačinke. Praznik se je prijetno nadaljeval do poznih popoldanskih ur v čudovitem vremenu in ob spremljavi prijetne narodno-zabavne glasbe, ki sta jo na harmonikah izvajala Manuel Persoglia in Mihael Lavrenčič. / MČ

Simpozij Zaupati čez mejo. Vizija Darka Bratine med družbo in politiko

V petek, 20. oktobra 2017, bo od 9. do 17. ure simpozij Zaupati čez mejo. Vizija Darka Bratine med družbo in politiko. Ob 40-letnici delovanja prireja Kinoateljje, v sodelovanju s številnimi partnerji, simpozij, osredotočen na vrednotenje zapuščine ustanovitelja Darka Bratine. Simpozij je vključen v italijanski Teden sociologije, ki poteka v številnih mestih v Italiji med 13. in 20. oktobrom in ga soustvarja več kot štirideset univerz. Začel se bo v petek, 20. oktobra, na sedežu Fundacije Goriške hranilnice (poskrbljeno bo za simultano prevajanje), kjer bodo do 13. ure univerzitetni docenti in politiki, ki so sociologi, parlamentarci in ljubitelji filma poznali, izmenjavali strokovne razmisleke o aktualnosti njegovih razmišljanj in vizij z mnogih področij, katerim je Bratina namenjal svoje moči. Po pogostitvi v mediateki Ugo Casiraghi v Hiši filma, ki bo ob 13. uri, se bo ob 14. uri program nadaljeval v kinodvorani Kinemax s projekcijo dokumentarnega filma ET (h) NOS. Anche noi. Tudi mi režiserja Borisa Palčiča v produkciji Kinoateljjeja (2004, 38'). Majda Bratina bo v predgovoru spregovorila o svojih spominih nanj in predstavila njegova razmišljanja. Sledila bodo pričevanja študentov, kolegov in prijateljev. Organizatorji simpozija so Kinoateljje, Associazione Darko Bratina, DILL – Dipartimento lingue e letteratura, comunicazione, formazione e società, Università degli studi di Udine, DISPES – Dipartimento di scienze politiche e sociali, Università degli studi di Trieste, Kinoateljje, Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Slori – Slovenski raziskovalni inštitut in SOCIOLOGIA 2020 (Rete degli Istituti di ricerca sociologica FVG).



S 4. STRANI Srečanje pod lipami

Bil je svetniški duhovnik ...

Dr. Paulin je tudi pozneje, ko je sam začel sodelovati pri kulturnem dogajanju na Goriškem, pogosto srečeval msgr. Močnika, ki je bil veliko let odgovorni urednik Katoliškega glasa in odbornik ter tudi predsednik Goriške Mohorjeve družbe. Besedo je potem prevzel Ivan Černic, nekdanji profesor matematike in ravnatelj na goriških in tržaških šolah. Tudi prof. Černic je bil gojenec Alojzijevega in dijak na klasičnem liceju. Potrdil je, da je bila v Alojzijevecu disciplina res huda, a pripomnil, da je bil msgr. Močnik najprej strog do samega sebe. Vstajal je ob 5. uri in maševal, še preden so vstali gojenci, poučeval na šoli, bil ves popoldan zaposlen s fanti in do poznega večera je opravljal še druge dolžnosti. Spal je le malo ur. Gojence je skušal pripraviti tudi na javne nastope. Za tedenske sestanke so morali gojenci po vrsti pripraviti kratko predavanje ali raziskavo in jo predstaviti vsem zbranim. Tudi v kapeli so se vrstili kot odgovorni za vodenje molitev in sodelovanje pri obredih. Prof. Černic je nazadnje spomnil, kako je msgr. Močnik zgradil v Žabnicah kočjo sv. Jožefa, kamor je prvo skupino fantov peljal že poleti 1955, ko kočja ni bila še dokončana. V spalnico so šli zvečer po lestvah skozi okno, ker ni bilo še stopnic. V to kočjo je vodil vsako poletje skupine

fantov in deklet celih 20 let. V Žabnicah so se tudi udeleževali maše in obredov v župnijski cerkvi in pripomogli, da sta se slišali slovenska beseda in pesem. O duhovniškem liku msgr. Močnika je spregovoril štan-

govi zaslugi.

Ko je nadškof Cocolin leta 1972 ustanovil Pastoralno središče za Slovence pri sv. Ivanu, je msgr. Močnika imenoval za prvega upravitelja. Župniji se je posvetil z vso vnemo. Leta 1975 je organiziral misijon, potem slovesno



foto dd

dreški župnik Karlo Bolčina. Bil je zgleden duhovnik in večkrat je izjavil, da se ni nikoli kesal, da je izbral duhovniški poklic. Znal je potrpeti in se ni nikoli pritožil nad tistimi, ki so ga preganjali. Bil je hudomušen in rad je navajal smešne anekdote. Družino je imel za temelj cerkvenega občestva in vztrajno je prihajal k družinam na obisk ter v bolnišnicah in po domovih za ostarele obiskoval vse, ki so mu bili poznani. Bil je narodnozavezen, a pravičen do vseh, zato so ga spoštovali tudi italijanski duhovniki. Še danes so škofove maše vedno dvojezične po nje-

posvetitev Srcu Jezusovemu in še Srcu Marijinemu. Bil je tudi pobudnik za srečanje zamejskih in zdomskih duhovnikov, ki so se zbirali izmenično v Trstu, Vidmu in na Koroškem. Goriške in tržaške vernike je zbližal s prirejanjem skupnega romanja na Barbano.

Pri srcu mu je bila prihodnost naše krajevne Cerkve, zato je v Alojzijevecu s posebno skrbjo spremljal fante, ki bi lahko postali duhovniki. Neprenehoma je molil za duhovne poklice, in ko se je g. Karlo Bolčina odločil za bogoslovje, je bil neizmerno vesel, da je pri sv. Ivanu zrasel

bogoslovec. G. Karlo Bolčina je prebedel pri msgr. Močniku zadnje noči pred njegovo smrtjo. Povedal je, da je ponoči kar naprej hotel vstajati, rekoč, da bo velikonočna procesija in je treba pohiteti, ker ljudje že čakajo. Bil je svetniški duhovnik in po Bolčinovem mnenju bi bilo treba začeti postopek za njegovo beatifikacijo.

Nazadnje je spregovoril novogoriški duhovnik Gašper Rudolf, doma iz Črnega Vrha, kjer je bil

tudi msgr. Močnik leta 1934 za župnika, potem ko so fašisti aretirali Filipa Kavčiča. Takrat so aretirali na tem območju veliko mož in fantov, ker so bili narodnozavedni, imeli so odlično kulturno društvo in veliko so brali Mohorjeve knjige. Ljudje so bili zbegani in prestrašeni, a msgr. Močnik jih je znal tudi v teh hudih razmerah s svojo karizmo povezati in opogumiti. Bil je tam manj kot eno leto, a zapustil je

globoko sled. Ko je g. Gašper Rudolf prišel v Novo Gorico, se je odločil, da bo zidal novo cerkev. Oblasti so ga na vse načine ovirale, a je pri tem načrtu vztrajal. Veliko darov za novo cerkev mu je pošiljal prav msgr. Močnik, ki je imel vedno močan vpliv tudi na duhovnike na jugoslovanski strani. Prihajali so k njemu in vsakemu je znal dati dober nasvet. S svojo zmrnostjo in modrostjo je tudi dosegel, da so oblasti nazadnje dovolile gradnjo cerkve v Novi Gorici. Zanj je bilo to zelo pomembno. Saj se je v duhu vrnil tja, od koder so ga izgnali.

In memoriam

Edi Prinčič

Na matičnem uradu je bil vpisan kot Mario Princ, za vse nas pa je bil Edi s plemenitim srcem. Zapustil nas je v soboto zjutraj, 7. oktobra 2017. Rodil se je Henrik in Zofiji 3. februarja 1930 v Štmaru in bil zvest delavec na posestvu g. Gilberta Barnabe. Od otroških let je prepeval v cerkvi. Bil je spremljevalec slepega profesorja in zborovodje Gabrijela Devetaka. Mlada leta sta preživela skupaj in Edi mu je bil hvaležen, da ga je obogatil z glasbo in kulturo nasploh. Edi je rad igral harmoniko in pel pri



cerkvenem MePZ in nato pri MoPZ, istočasno pa je pel pri oktetu Planika v Pevmi, ki ga je vodil Franc Valentinčič. Vedno je rad bral, mama je hodila v pevsko knjižnico, ko je bil župnik njen bratranec g. Jože Abram, on je nadaljeval z g. Rutarjem, zadnja leta pa do-

ma niso smeli manjkati Primorski dnevnik, Novi glas in Il Piccolo. Zanimalo ga je vse, kar se je dogajalo. Bil je razgledan mož. Marca 1. 1996 ga je zadela možganska kap. Desni del telesa je odpovedal; 21 let in pol je bil zaradi tega na vozičku. V tem obdobju je še bolj izkazal vrednote, kot so ljubezen do Cerkve, družine in bližnjega. V takih težavah so pomembni družina, vzajemno sodelovanje in razumevanje. V bolezni so mu pomagali prorojenka Irena z možem Danilom in sinom Sebastianom ter njegovo dekle Alenka, drugorojenec Robert z ženo Matejko in sinom Filipom ter sinovo dekle Katarina, tretjerojenka Katarina z možem Damjanom in otroki Deboro z možem

Martinom, Martino in Matcem, pa še zdravstveno osebje, med njimi bolničarka in katehistinja, žena Majda (Magda Mačus), ter "dušni" zdravnik g. M. Markežič. Vsi ti so blažili Edijevo kalvarijo; on je bil pri vseh težavah nasmejan optimist.

Ob njegovem odhodu se svojci zahvaljujejo vsem, ki so sočustvovali z njimi. Posebna zahvala naj gre g. M. Markežiču, g. K. Bolčini, g. R. Podbersiču in tudi tistim, ki bi radi bili prisotni pri pogrebem slovesu, pa se ga niso mogli udeležiti.

Gospe Magdi, hčerkama in sinu naj gre tudi sožalje vseh nas pri Novem glasu, pokojniku pa naj da Bog večni mir in pokoj.

Prva Pravljična urica v Feiglovi knjižnici v sezoni 2017/2018

Ni lepo uživati srečo sam!

Ko zlata jesen s svojim čopičem pobarva naravo v tisočere odtenke toplih barv in ko sonce ne razgreva več otroških lič, se v Feiglovo knjižnico v Gorici vrnejo Pravljične urice. V njihovem objemu se otroci prepustijo čarobnosti pravljicnih vsebin, ki vedno nosijo v sebi kak dragocen poučni kamenček, ki jim bo pomagal premagovati ovire na življenjski poti. V letošnji sezoni se je mladinska soba prvič napolnila z zvedavimi otroškimi obrazy in ponedeljek, 9. ok-

tobra. Okrog trideset otrok je pozdravila knjižničarka Luisa Gergolet in jih spomnila na to, kako se morajo vesti v "njeni" hiši. Za njo pa je otroke nagovorila Martina Solc, ki ima kot pravljicaarka kar veliko izkušenj. Najprej je z malčki zapela pesmico, potem pa je, kot po navadi, iz svoje košarice izbrala pravljčne junake in z njimi stkala pravljčno vezeno O Velikem rdečem jabolku; pripoved je povzela po pravljici Mala miška in veliko rdeče jabolko A. H. Benjamina. Protagonista je

veselila, kako ga bo s slastjo pojedla, ne da bi ga delila z nikomer, niti z živalicami, žabo, želvo in krtom, ki so ji posamič pomagale, ko ji je jabolko padlo v mlako, med trnje in pod hlod. Ko je miška svoj dišeči zaklad končno privarila do svojega doma na gričku, se ji je po drugi strani zakotalil spet v dolinico, kjer so se z njim posladkale prav omenjene živalice in ji bile hvaležne za "dar". Miška je dejala, da ni vredno besed, saj si prijatelji vse delijo. Prav zaradi tega so srečni. Biti egoist je grdo,

bila mala miška, ki je našla veliko rdeče jabolko in se je že



čeprav nas današnja družba navaja prav k temu. Lepa vzgojna

pravljica, ki so ji prisluhnili tudi odrasli spremljevalci in se mor-

da še sami ob njej zazrli v svojo notranjost.

Po pripovedi so otroci pobrskali po policah, da bi si izbrali ilustrirano knjigo in si jo sposodili pri knjižničarki, da bi jo doma listali. Pravljične urice namreč spodbujajo otroke, naj se že v rosnih letih "spoprijateljijo" s knjigami, da bodo postali pridni bralci in si s tem bogatili besedni zaklad. So pa tudi enkratna priložnost za otroke iz mešanih družin, da poslušajo slovensko besedo.

Naslednja Pravljična urica v Feiglovi knjižnici, bo v ponedeljek, 23. oktobra 2017, ob 17. uri.

Potujoča pevska revija v Kulturnem domu Gorica

Revija Starosta Mali princ posvečena Lojzetu Bratužu

Glavni namen potujoče pevske revije *Starosta Mali princ*, ki že sedemnajst let povezuje pripadnike tretjega življenjskega obdobja iz Gorice, Nove Gorice, Trsta in Kopra, je ta, "da bi vsak posameznik živel čim bolj srečno in ustvarjalno v družbi, v kateri so generacije med seboj povezane in razumevajoče". To je v nedeljo, 15. oktobra 2017, na odru Kulturnega doma Gorica med drugim poudaril predsednik Društva slovenskih upokojencev za Goriško prof. Emil Devetak. V imenu prirediteljev (po- leg DSUG sta to bila še Društvo slovenskih upokojencev v Trstu in krožek KRU. T ob sodelovanju DU Nova Gorica in Zveze DU Mestne občine Koper) je povedal, da je bila letošnja koncertna revija namenjena počastitvi 80-letnice mučeniške smrti goriškega rojaka, skladatelja in organista, učitelja in kulturnega delavca Lojzeta Bratuža. "Za vse Slovence velja kot pomembna umetniška osebnost z bogato glasbeno kulturo in globoko vero". Kljub prepovedi režima je vztrajno in navdušeno gojil pevsko kulturo in ljubezen do slovenskega jezika. Zaradi raznarodovalne politike so mu z nasilnim mučenjem vzeli življenje. "Ob prazniku slovenske pesmi se klanjamo veliki žrtvi, ki je prerasla v simbol trpljenja in

upornosti vseh Primorcev, zgled pokončnosti in dostojanstva", je še povedal Devetak. Primorski zbori vztrajno ohranjajo navdušenje nad glasbo, zato "ostanimo tudi v prihodnosti

predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Walter Bandelj in Rudi Pavšič, predsednica ZSKP Franca Padovan, predsedniki zvez in društev upokojencev iz Kopra, Nove Gorice in



ŽPZ Zveze društev upokojencev MO Koper

zvesti naši pesmi po zgledu vzornikov, med katere je spadal tudi Lojze Bratuž". Na letošnjem srečanju so se želeli spomniti še dveh drugih pomembnih obletnic: 70-letnice priključitve Primorske k Sloveniji (oz. tedaj k Jugoslaviji) in 70-letnice začetka gradnje Nove Gorice, je še povedal društveni predsednik, ki je med navzočimi v dvorani toplo pozdravil ugledne goste; med njimi so bili tudi prof. Lojzka Bratuž,

Trsta. Na zborovskem dogodku, ki ga je povezovala ga. Gabrijela Vidmar, so seveda imeli glavno besedo pevci. Uvodni nastop so organizatorji zaupali Otroškemu pevskega zboru Emil Komel iz Gorice, ki je pod vodstvom Damijane Čevdek Jug razigrano odpel štiri primerne pesmice. Kot gostje so se predstavile članice krožka *Citre za dušo in srce* iz Nove Gorice. Nato so se na odru zvrstili upokojenski zbori štirih primorskih mest, in sicer Ženski pevski zbor Zveze društev upokojencev Mestne občine Koper (dir. Vladislav Korošec), Ženski pevski zbor Društva slovenskih upo-



Prof. E. Devetak

kojencev za Goriško (dir. Tanja Pelicon), Združeni pevski zbor Fran Venturini in Tabor (dir. Ivan Tavčar in David Žerjal), Ženski pevski zbor Sanje iz Nove Gorice (dir. Jožica Golob). Koncert je kronala skupna pesem Vstajenje Primorske, nakar se je srečanje končalo v prijetni družbi ob prigrizku v mali dvorani Kulturnega doma. Na stenh so bile na ogled slike društvenih likovnih umetnic Vere Gruber, Ingrid Černe, Emilije Mask, Sabine Milanič, Albine Pintar, Karnele Rusjan,

Ivanke Škorjanc, Silve Stantič in umetnika (ter podpredsednika DSUG) Jožeta Cega.

Pred koncertom

Udeleženci letošnje revije, predvsem iz Trsta in Kopra, so se popoldne istega dne zbrali v zaselku Zdravščine, kjer je v preteklosti stalo zloglasno, a malo poznano fašistično taborišče. V njem je bila internirana tudi Bratuževa žena, pesnica Ljubka Šorli. Na spominski plošči so izklesani njeni pomenljivi verzi: "Skozi trpljenje nas zlahtni usoda, ena vera je, en klic: svoboda"! Po teh poteh spomina jih je vodila in pospremila ga. Aleksandra Devetak. O bogati razstavi v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici in sploh o likovnem svetu Alberta Sirka, ki je imenitno slikal predvsem naše morje in naše ljudi, pa jim je nato spregovoril naš urednik Jurij Paljk.

Obvestila

Pastoralno področje Soča-Vipava vabi na misijonski večer, ki bo v nedeljo, 22. oktobra, v Štandrežu. Od 17. do 18. srečelov (v župnijskem parku), ob 18. uri bo ura molitve za misijone in misijonarje (v cerkvi).

V nedeljo, 22. oktobra 2017, ob 17.30 **Rai - Radio Trst A** - spet prihaja med poslušalce s prvim narodno-zabavnim večerom 2. koncertne sezone - iz domače zakladnice. Zagotovite si mesto na koncertu v Domu glasbe v Trstu - Casa della Musica di Trieste. Pokličite na tel št. 040 7784358 ali 040 7784281 ali pišite na kontaktne naslove: programi.slo@rai.it ali na našo fb stran. Tematski koncert, ki bo nosil naslov Festivalni večer, bodo oblikovali zmagovalci 47. Festivala Števerjan 2017: Ansambel Jureta Zajca, Ansambel Mladika in Vražji muzikanti. Rezervacija obvezna. Vstop je prost.

V goriškem Kulturnem domu je do 21. oktobra na ogled 19. **Mednarodna fotografska razstava Fotosrečanje** v organizaciji Fotokluba Skupina 75. Razstava je odprta ob delavnikih od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter ob prireditvah. Informacije: info@skupina75.it; www.skupina75.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sredo, 25. oktobra, ob 17.30 v Tumovi dvorani na korzu Verdi 51 predavanje o Poti odrešitve in spoznanja, Camino de Santiago. Predavateljica Ivana Konič bo pripovedovala o svoji izkušnji na dolgi poti.

V Sedejevem domu v Števerjanu bo v petek, 27. oktobra, koncert skladb iz repertoarja slovenskih skladateljev v zamejstvu Zapoimo skupaj - pesem in srcih obudimo. Sodelovali bodo MePZ F. B. Sedej iz Števerjana, Zbor Jacobus Gallus iz Trsta, Duo Pesce&Ruzzier in MePZ Obalca iz Kopra. Začetek ob 20.30.

Javni razpis - 14. priznanje Kazimir Humar. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške

prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnic: "Predlog za priznanje".

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

"Male oglase" najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtikate iskani niz "Mali oglasi".

Darovi

Za misijonarja **Pedra Opeko**: N. N. 150 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 20. 10. 2017 do 26. 10. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 20. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 21. oktobra, ob 20. uri** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 22. oktobra, ob 20. uri Ponovitev oddaje Okno v Benečijo. **Ponedeljek, 23. oktobra** (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 24. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Oktobra pred 100 leti kobarška ofenziva 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 26. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

PD Štandrež / Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Zimzeleno privlačni Linhartov Matiček

Na sončno oktobrsko nedeljo, 15., se je v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu začel abonmajski niz predstav ljubiteljskih gledaliških skupin *Štandrež 2017*. Ta pri nas v zamejstvu edini tovrstni abonma že sedemnajsto leto z nezmanjšanim navdušenjem, ob prisotnosti hvaležnih abonmentov, ki vsakič napolnijo štandreško dvorano, prireja Prosvetno društvo Štandrež, ki mu že dolgo let predseduje Marko Brajnik. Pri sestavljanju abonmajskega programa je zelo aktiven dramski odsek PD Štandrež s svojim neutrudnim stebrom na čelu, Božidarjem Tabajem, pristnim igralskim talentom, ki vsa leta skrbi za tkanje vezi med raznimi ljubiteljskimi gledališkimi skupinami z bližnjih in daljnjih koncev Slovenije. Uverturo v letošnji niz je zaigrala dramska skupina Globočnjak Kambresko, ki jo že nekaj let vodi Ana Facchini, temperamentna igralka, članica SNG Nova Gorica. Gledalcem, ki so tudi letos z vpisom abonmaja potrdili, da

bodo še naprej radi spremljali ta posebni gledališki niz, je dobrodošlo izrekel Božidar Tabaj v kot zmeraj šegavem tonu. Pojasnil je, da je letos izbira padla na ljubiteljske gledališke skupine iz Primorske. Igralci s Kambreskega, ki na tem robu slovenske zemlje na meji z Italijo s svojim veseljem do igranja poživljajo kulturno dejavnost v slikovitem domačem kraju, so publiki v Štandrežu prikazali vselej dobrodošlo komedijo *Ta veseli dan ali Matiček se ženi* Antona Tomaža Linhart (1756 - 1795), ki je "oral ledino" na slovenskih dramskih tleh v času razsvetljenstva. Kot znano, je Linhart tekst povzel po Beaumarchaisovi satiri *Veseli dan ali Figarova svatba*, ki je bila v tistih časih najbolj revolucionarna komedija v svetovni literaturi. Preden je bila prvič uprizorjena l. 1784, se je

Linhart moral kar nekaj časa boriti s cenzuro. Čeprav jo je predeležal, ni namreč ušla cenzuri avstrijske oblasti (v delu si privoščiti plemiškega stanu, ki kroji pravila in resnico sebi v prid). V knjigi je izšla leta 1790. Na odru je bila javno uprizorjena šele po marčni revoluciji l. 1848 v Novem me-

dan ali Matiček se ženi so igralci s Kambreskega prikazali v klasičnem uprizorjenem slogu, kar se je odražalo tudi v kostumih in v sicer bolj asketski sceni, ki je dobro odlikovala grajsko sobo in se je v sklepnem, nočnem prizoru na vrtu, domiselno odeta z nekakšno "mrežo iz bršljanovih listov", v hipu spremenila v bujno zelenje in košato lipo v igri senc in luči. Komične situacije v tej ve-

stavljajo žena in drugi, pa tudi dogodki, ki se dogodijo po naključju. Komičnost nastopajočih protagonistov izhaja iz njihovih napak in slabosti (najbolj vidno je ljubosumje, ki razžira barona kot tudi Matička). Igralci so le-te skušali čim bolj osvetliti, čeprav bi bili nekateri komični trenutki lahko še bolj izostreni. Nekatere nastopajoče moške like v komediji je Facchinijeva - verjetno po sili razmer - spremenila v ženske. Te smeh vzbujajoče figure (advokat Zmešnjava - Aleksandra Pirih, ga. Budal - Sava Dugar, Gašper - Jaka Kralj) bi bile v svojih nerodnostih lahko prikazane še bolj duhovito. Komedijski splet se je sicer vil tekoče in jasno, in čeprav so Matička (Miran Melink) in Nežko (Natalija Melink), pa tudi Tončka (Bruno Grosar) in Jerco

(Dora Ravnik) poosebili ne ravno rosnio mladi igralci, jim je uspelo

ustvariti tisto igrivo ljubezensko ozračje, ki veje med mladimi zaljubljenici. Narečno obarvan jezik, v katerem se izražata Nežka, Matiček, Gašper..., dodatno poživijo celoten odsrski prikaz in ga napravi bolj domačega. Vsekakor so igralci učinkovito prikazali, kako se ob prebrisanem Matičku, njegovi izvoljenki Nežki, po kateri ima baron sladke skomine, pa tudi ob ženi baronici Rozali, baron ujame na lastne limanice. Vse se seveda srečno konča. Matiček se bo poročil z Nežko in isti dan se bosta vzela tudi njegov oče Žužek (Oton Zabreščak) in njegova mati Marija, ki ju ni poznal, saj so ga ugrabili cigani, ko je bil majhen. Občinstvo je nastopajoče nagradilo s prirsčnim ploskanjem, ki si ga ljubiteljski igralci zmeraj zaslužijo, saj se gledališki umetnosti posvečajo v prostem času in to svoje navdušenje in ljubezen do gledališča želijo čim bolj učinkovito posredovati gledalcem.

Prihodnje srečanje s komedijo bo v nedeljo, 29. oktobra 2017, ob 17. uri, ko bodo nastopajoči iz Kulturnega društva Dekani ponudili razigrano *Revijo najboljših skečev* avtorja Borisa Picige.

Iva Koršič



Foto DP

stu. Situacijsko komedijo *Ta veseli*

seloigri v glavnem izvirajo iz splet in pasti, ki jih baronu na-

Predstavitev literarnega dela tržaške pisateljice v TKS Beseda Marjanke Rebula

Dva kulturna večera, oba lepa, prvi v Trstu v sredo, 11. t. m., drugi v Nabrežini, 17. t. m., oba posvečena Marjanki Rebula in njenemu pisanju.

V Trstu so se v Tržaškem knjižnem središču poleg prof. Tatjane Rojc, ki je imela esej o delu Marjanke Rebula in ga objavljamo v celoti, o njej razgovorili še člani Radijskega odra Lučka Susič, Anka Peterlin in Nejc Kravos, ki so prebirali odlomke iz njenih del, medtem ko je pisatelj Boris Pahor spregovoril o pomenu in vlogi ter moči primorskih žena. V Trstu je zaigral na harmoniko Borut Štoka.

Prof. Tatjana Rojc je takole zao krožila svoje misli o delu Marjanke Rebula:

Marjanke Rebula piše od nekdaj, objavlja na tržaškem radiu, v različnih revijah, vendar prvi stik z Marjankino tiskano prozo v knjižni obliki so bile njene zgodbe v zbirki *Vas na jasi*, ki jih je izdala Goriška Mohorjeva leta 2007. O knjigi bi lahko povedali marsikaj: posamični odtenki, ki se plečejo skozi pripoved, izpričujejo Marjankine številne in nenavadne talente. Fotografski posnetek na hrbtni strani nam jo predstavlja v žareči lepoti bivanja, kjer rožnati šal in rožnati pušelj v pisateljici levi roki mehčata temno podlago dolgega krila. Rože so v višini srca. In če nam telesna govorica lahko pove marsikaj, nam tudi ta posnetek spregovori o nekem posebnem sijju, o odtenkih neke posebno globoko premikajoče se rahločutnosti, ki se odraža tudi na platnici s sliko, ki jo je Marjanke sama naslikala – med drugim naj povemo, da je

svoja slikarska dela tudi že razstavljala. Slika je preliv barv, v katerih je zaznavna skorajda podoba očesne zenice in rumenega vrtinca za njo: prispodoba, kakor jo sama razbiram, posebnega smisla, ki ga ima pisateljica za opazovanje in opisovanje okolja, ki jo obdaja, čustev ali celo misli, ki jih vpleta v svoj umetniško izjemno dodelan pisateljski jezik. Nekako me njen svet spominja na verze Miriam Drev, slovenske pesnice, pisateljice in vrhunske prevajalke, ko pravi v pesmi ARHIV, da je njen genom prepleten z mnogimi:

Zbirko konj premešanih rodov v eni vpregi, za obstoj; zadrega je, če se iztakne en sam zobec in se sijajni spoj razdre.

Kodirne črke so zbrane v nize navodil

za živo snov, poslano s transkimi in bistvenimi vnosi. Premešani rodovi Marjanke Rebula so odraz njene nenehne iskanja in spoznavanja človeka in okolja, torej žive snovi stvarstva, v različnih krajih sveta, ki so bistveni, a obenem tudi stranski vnosi njene življenjskega in literarnega opusa. Pot jo vodi v iskanje lepote, tudi tam, kjer jo je prekril prah, tudi tam, kjer bolečina ne dopušča veliko možnosti. Pisateljica tkanina je nenavadna, bogata, kar kaže na njeno sposobnost opazovanja. Vendar to opazovanje ni nikoli površno. Priro-

jena pozornost do najšibkejših je najbolj evidentna odlika vsebine njene zbirke kratke proze z naslovom *Vas na jasi*, kjer pisateljica ni za tudi (a ne samo) zgodbe svojega rojstnega mesta v prehajanju od usod posameznikov, ki živijo na obrobju, do onih, ki živijo mimo stvarnosti, ker se ne morejo ali ne znajo odreči privilegijem iz preteklosti.

Vendar takoj v knjigi zaslutimo tudi njen status večnega popotnika, kakršnega začrta Prešeren v svoji Vrbi: *“... da b'uka žejna me iz tvoj'ga sveta speljala ne bila...”* Uka žejna je pri Marjanki Rebula sla po vedenju, po iskanju, ki se osredotoča na usodo ljudi in svetov, ki jih pozna in v katere se je znala vživeti kot malokdo.

Z današnjim srečanjem ne želimo jemati vam, bralcem, užitka pri branju teh knjig Marjanke Rebula, ki so nocoj pred nami, ker so vsebine večkrat prav napete, večkrat pravičnice, mestoma me-



Tatjana Rojc (foto DD)

lanholične, v trenutkih skoraj dektivske, fantastične, humorne, kakor smo slišali že med začetnim podajanjem. Rebulova očara



s svojo ženstvenostjo in svojo kompleksno izoblikovano osebnostjo, ki vseskozi kaže na izjemno pozornost do najmanjših, do najbolj potrebnih. Vendar tu ne gre za materialne potrebe, temveč za stisko človestva, ki živi, kot smo že nakazali, na obrobju. Že izbira študija pove marsikaj, saj je pisateljica diplomirala iz specialne pedagogike za duševno prizadete na ljubljanski Pedagoški fakulteti ter nekaj časa tudi spremljala otroke in mladostnike s posebnimi potrebami. Obrnila se je na najbolj potrebne, torej, predvsem s svojo izredno sposobnostjo ljubezni. Njen humanizem, njen globoko usidran smisel za sočloveka v stiski se odraža tudi v njeni pripovedi, saj plete zgod-

be, ki so večkrat začarane, večkrat tudi na videz namišljene, vendar vedno zazrte v iskanje pravičnosti in resnice. In v tem se kaže njena skoro naivna želja po srečnem koncu. Avtorica v svojem drugem objavljenem delu z naslovom *Srebrna skrinjica*, ki je izšla pri tržaški Mladiki leta 2013, že spet razkriva slo po iskanju, ki žene osrednjo junakinjo Rose

Diano Philips preko zidu domačega posestva v skrivno in nevarno iskanje resnice. Sama pravi, da je to zgodba, ki jo lahko bere vsa družina. Na neki način je v njej veliko literarnih reminiscenc, ki kažejo na avtoričino poznavanje literarnega sveta. Pravični svet, ki nam ga izriše, gotovo ni brezhiben, saj metafore, ki se ponujajo iz izbora in izbire imen glavnih junakov, morda dajejo slutiti, da gre za nekaj vse prej kot površinskega. Že opis plesa bistri literarni spomin na ples v Tolstojevih romanih *Vojna in mir* ali *Ani Karenini* ali v *Ghepardu* Giuseppeja Tomasi di Lampeduse, ki ga je mojstrsko upodobil Luchino Visconti v istoimenskem filmu: ples je pričakovanje, kjer plesalca uprizarjata sebe, vse, kar se plete

okoli njiju, pa je nekako odvisno od trenutka, od na videz nepomembnih, komaj slutenih vzgibov. Podobna reminiscenca iz romana *Ana Karenina* je pot skozi kočijo, ko se Kitty vozi po podeželju. In kakor Tolstojeva Kitty tudi Marjankina mlada dama se ob jutranjem svitu iz kočije zazre skozi okno, a ga zaskrbljeno zapre, da si ne pokvari pričeške.

Posebej zanimiv *escamotage* predstavlja trenutek, ko mora Karl zato, da ostane neprepoznaven, obleči ženska oblačila, kar je nenavadno, saj iz literature poznamo predvsem ženske vloge entravesti. Tokrat pa moški razmišlja z ženskega zornega kota in osuplo izjavi: KAKO ŽIVIMO ŽENSKO? Ter v enem samem stavku zaobjame multikategorno kapaciteto žensk, ki se kretajo skozi življenje večkrat tudi tako, da sprožijo neslutene moči svojih prirojenih obrambnih sistemov.

V Guadalajari je leta 2015 izšla tretja knjiga Marjanke Rebula z duhovitim naslovom: *Frizke in freske – Resne humoreske*. Že sam naslov napoveduje čisto nov pristop do dogajanja, kjer čutimo nasmeh same avtorice, ki se očitno zabava pri pisanju, ter bralca, ki se večkrat prepozna v avtoričinih duhovitih opisih, ti pa kažejo predvsem na dvojce: avtoričin pogled na življenje ostaja pozoren, ljudje so natanko popisani, le pristop je drugačen, saj, pravi pisateljica o sebi, “življenjsko izkušnjologijo in humoreskno koristnologijo še vedno dokončuje po malem povsod po svetu...”.

/str. 10
Tatjana Rojc

Kratke

Na dražbo še zadnja slika Leonarda da Vincija v zasebni lasti

Še zadnjo sliko renesančnega slikarja Leonarda da Vincija, ki je v zasebni lasti, bodo po napovedi avkcijske hiše Christie's naslednji mesec ponudili na dražbi. Gre za sliko Salvator Mundi, ki prikazuje Jezusa Kristusa kot odrešenika sveta. Po oceni strokovnjakov je vredna 100 milijonov dolarjev.

Da je slika Salvator Mundi, ki je v rokah neimenovanega zbiratelja, zares delo italijanskega mojstra, so potrdili šele pred šestimi leti. Slika je bila namreč več let izgubljena, kasneje pa je veljalo prepričanje, da gre le za kopijo izvirnika. Mnogi jo označujejo za največje odkritje 21. stoletja.

Do danes se je ohranilo manj kot 20 del Leonarda da Vinci, čigar umetnine so bile zelo iskane že v času njegovega življenja. Umetnik se je rodil v Toskani leta 1452 in umrl v Franciji leta 1519. Vse, razen slike Salvator Mundi, hranijo v muzejih ali so del drugih institucionalnih zbirk. Ikonografski motiv Salvator Mundi je doživel številne upodobitve. Prikazuje Jezusa Kristusa z dvignjeno desnico v znak blagoslova in s kristalno kroglo v levici. Med drugim so ga upodobili Tiziano (1570), Andrea Previtali (1519) in Carlo Crivelli (1472).

“Salvator Mundi je bil naslikan v istem časovnem obdobju kot Mona Liza, med njima so očitne kompozicijske podobnosti”, je ob napovedi dražbe za britanski časnik The Guardian povedal Loic Gouzer iz avkcijske hiše Christie's. “Leonardo je bil edinstvena ustvarjalna sila in mojster enigmatičnosti”, je dodal.

“Ko človek stoji pred njegovimi slikami, je nemogoče, da bi v celoti doumel skrivnosti, ki jih izžarevajo - tako Salvator Mundi kot Mona Liza sta odlični primer tega. Tako kot si nikoli ne bomo v celoti znali razložiti nastanka vesolja, tako ne bomo mogli nikoli v celoti razumeti čudeža Leonardovih slik”, je še dejal Gouzer.

Umetnina, ki meri 45x65 centimetrov, bo pred dražbo 15. novembra v New Yorku razstavljena v Hongkongu, San Franciscu in Londonu.



Dnevi evropske kulturne dediščine v Mestni knjižnici Izola

Med drugim tudi o vodi v Svetem pismu

Dnevi evropske kulturne dediščine so bili letos posvečeni vodi. Vodi od mita do arhitekture. Zadnji teden v septembru so jih v Mestni knjižnici Izola obeležili z več večernimi prireditvami. Msgr. dr. Jurij Bizjak, koprski škof, je pripravil predavanje o pomenu vode v Sv. pismu, sledil je pripovedalski večer z ljudskimi zgodbami o vodi, nato pa še predstavitev knjige *Z morjem na Ti* avtorja Mitje Zupančiča.

Škof Jurij Bizjak je Sv. pismo študiral na Papeškem bibličnem inštitutu in na Papeški univerzi Urbaniana. Študij je končal z doktorsko disertacijo o svetopisemski Knjigi pregovorov. Na Teološki fakulteti v Ljubljani je bil profesor svetopisemskih ved. Bil je član skupine strokovnjakov, ki je prevedla in pripravila Slovenski standardni prevod Svetega pisma. Samostojno je prevedel nekaj starozaveznih knjig. V Jeruzalemu se je strokovno izpopolnjeval predvsem iz biblične arheologije in zgodovine. Na predavanju v izolski knjižnici je najprej orisal geografske značilnosti svetopisemskih krajev, ki so pogojevale tudi način življenja ljudi. Povedal je, da je voda v Svetem pismu omenjena vsaj 1500 krat in da so vodnjaki, o ka-

terih govorijo biblične knjige, danes stari tudi okrog 4000 let. Voda je v Svetem pismu že na samem začetku, v Genezi, ki pripoveduje o stvarjenju sveta. O njej govorijo zgodbe o vesoljnem potopu, o prehodu skozi Tristično morje, o tempeljskem vrelcu in mnoge druge pripovedi v Stari in Novi zavezi. Velikokrat je omenjena v Psalmih in knjigah prerokov. Voda pomeni vir življenja, pra-



počelo, in je kot taka simbol za Boga. Voda nas odžaja, osveži, poživlja, očističuje, zdravi in posvečuje naše življenje. V Novi zavezi so čudovite zgodbe, povezane z vodo. Jezus večkrat povabi vse, ki so žejni, naj pridejo k njemu, in dal jim bo žive vode. Ko visi na križu, iz njegovega prebodenega srca pritečeta kri in voda. V knjigi Razodetja pravi: “Žejnemu bom dal zastoj od izvirka žive vode”. Ko pri vodnjaku sreča

Samarijanko, jo prosi za vodo. Tudi na križu vzdihne: “Žejen sem”. V svetopisemskem jeziku ta njegova prošnja pomeni, da je žejen naše ljubezni. Tako ljubezni do Boga kot naše medsebojne ljubezni.

Vse kulture poznajo mite o nastanku sveta in pravljice, povezane z vodo. Tako je tudi v slovenskem ljudskem pripovednem izročilu. Na pravičnem večeru so Patricija Sosič Kobal, Kristina Menih, Aljoša Križ in podpisana obiskovalcem pripovedovale zgodbe o vodi iz evropskega in našega kulturnega prostora. Aljoša Križ je pripovedovala ob slikah na malem odru, ki jih je sama ustvarila. Mitja Zupančič, ljubitelj morja, jadralca, fotograf, založnik, raziskovalec, pisec, ustvarjalec filmov, je z vsem žarom pripovedoval o pristaniščih ob naši vzhodni Jadranski obali. Knjiga je nastajala več kot deset let, saj je avtor preučil mnoge arhivske dokumente in druge pisne vire, dragocena pa je predvsem zaradi številnih ustnih pričevanj. Življenje z morjem in ob morju je predstavil izčrpno, z geografskega, botaničnega, zgodovinskega in etnološkega vidika, in na zelo zanimiv način povezoval podatke. Knjiga je opremljena z izvrstnimi fotografijami. Mitja Zupančič je sicer napisal že vrsto knjig, povezanih z morjem, in posnel tudi nekaj filmov o življenju ob morju. Knjiga *Z morjem na Ti* je izšla za njegov 50. rojstni dan. V sklopu DEKD lahko omenimo še knjižno uganko o temi vode,

namenjeno osnovnošolcem, in razstavo sester uršulink, ki

bo na ogled do konca oktobra. Ob odprtju razstave so sestre uršulinke pripravile zelo domišljen kulturni program. Njihovo igranje in ubrano petje, branje poezije in nagovori so se globoko dotaknili vseh prisotnih. Razstavi so dale naslov *Jezus se ob morju ustavi*. Prikazuje ključne dogodke njihovega življenja in dela v Izoli. Sestra Nada Furlan se je predstavila tudi kot slikarka, sestra Helena Eržen pa kot fotografinja, ki zna ujeti trenutke v naravi, v kateri prepozna Stvarnika. Razstavo so sestre uršulinke pripravile v zahvalo Izolanom, med katerimi živijo in delajo že 50 let. Vse obiskovalce so pogostile tudi z izvrstnim pecivom, ki ga je več dni pripravljala sestra Bogdana.

Ne nazadnje je z vodo, pravzaprav z morjem, povezana tudi zadnja knjiga Vanje Pegana, zbirka haikujev z naslovom *Vsaj za pesem odmaknjen od tega sveta*. Nastajali so na njegovi jadrnici Rosalbi, zapisoval pa jih je kar kot sms sporočila v svoj mobilnik ter jih potem doma brusil, dokler niso zazveneli tako, kot si je želel. Knjigo haikujev je v tri vsebinske sklope (morje, ljubezen in univerzalna življenjska vprašanja) uredila Brigita Jenko, ilustriral jo je Damijan Štepančič. S haikuji je Vanja Pegan navdušil predvsem mlade, ki mu sledijo na njegovi FB strani. Knjiga, ki si jo je Vanja Pegan podaril za svoj 50. rojstni dan, je izšla že v ponatisu in skoraj tudi že pošla.

Špela Pahor

Kratke

Vipavska krajina v delih Vena Pilon: slike, risbe, grafike

Veno Pilon (Ajdoščina, 1896–1970) je eden najpomembnejših mojstrov slovenskega ekspresionističnega slikarstva med svetovnimi vojnami. Njegov vrhunski modernistični izraz uzremo v domači, ajdovski pokrajini, h kateri se je ustvarjalno redno vračal, tudi ko je Ajdovščino fizično že zamenjal za Pariz.

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini obiskovalcem tokrat ne ponujajo študijske razstave, ampak sprehod po umetnikovih krajinskih "draguljih", ki jih hranijo zbirke zasebnikov, Pilonove galerije in Državnega zbora Republike Slovenije. Temo, ki ga je močno



navdihovala daljše obdobje (1922–1935), predstavljajo s 14 olji na platno, 6 grafikami in 7 risbami. Skrbno izbrana dela so še dokaz več, da je Veno Pilon – s krepko potezo, z izčiščenim volumnom in ozračjem po burji ter močno osebno izkušnjo – to prvinsko krajino Zgornje Vipavske doline umestil na zemljevid likovne umetnosti Evrope.

V motivu krajine zasleduje razstava 3 poudarke, tudi danes tipične za Ajdovščino in njeno okolico: pejzaž s pogledi proti pobočjem Čavna, Gore in Nanosa, z dodanimi monumentalnimi elementi arhitekture (cerkve, mostovi, ceste); Hubelj, dragocen in raznolik vodni vir, ki že stoletja soustvarja zgodovino prebivalcev tega območja, Pilonu pa je redno ponudil domači vir navdiha in miru; ter tehniško dediščino (predilnica, žage, elektrarna) na tej slikoviti reki in ob njej.

Po več kot 15 letih bodo vrhunci Pilonove krajine ponovno na ogled javnosti, nekateri celo prvokrat, na mestu kamor sodijo, doma.

Kustosinja razstave je direktorica Tina Ponebšek, ki je tudi opravila zbor del.

Avtor besedila v katalogu razstave je dr. Tomaž Brejc.

Katalog razstave s barvnimi reprodukcijami razstavljenih del bo izšel v začetku meseca novembra 2017. Ob razstavi, ki bo odprta do 10. decembra 2017 - odprtje je bilo 13. oktobra -, pa je izšla tudi zgibanka.

Fotografska razstava v Bevkovi knjižnici v Novi Gorici

Od 9. do 27. oktobra je v Bevkovi knjižnici v Novi Gorici, v osrednjem razstavnem prostoru, na ogled fotografska razstava del Roka Alboja. Rok Alboje se je rodil leta 1954 v Gorenji Trebuši. Piše pesmi in zgodbe, rad fotografira. Je oče štirih otrok. Doma je na Tolminskem, v zadnjih letih veliko potuje na Češko in Novo Zelandijo, kjer domuje njegova hčerka Ola. Prizadeva si za mir in verjame v najboljše. Zase pravi, da se počuti kot mnogi fotografski utrinki, ki jih upesnjuje in so mu kot plemenske uzde lastnega sveta. Barvni utrinki, ki kljubujejo tudi sredi viharjev. Ljudem sporoča: "Bodimo drzni in srečni. Sreča je ženskega spola. Dovolimo si biti svobodni in dovolimo vsakemu dnevu biti praznik".

V Goriški knjižnici je prvič na ogled njegova samostojna fotografska razstava. Rok Alboje je aktiven član Kulturnega društva Nit - Posočje, Benečija, Rezija, v okviru katerega se z razstavo tudi predstavlja.

Slovenski izrazni fotograf Rafael Podobnik, mojster fotografije Fotografske zveze Slovenije, platinasti odličnik Mednarodne zveze za fotografsko umetnost, je o Roku Alboji zapisal: "Rok Alboje se predstavlja s prvo samostojno razstavo. Kot fotografski samohodec je obrnil kar nekaj stvari na glavo. Predhodno se ni kalil v nobenem fotografskem klubu. Na veliko začudenje uveljavljenih fotografov so njegovi posnetki prestali velike povečave, čeprav so bili posneti s telefonom. Z izbiro motivov in večšim komponiranjem je v precejšnji meri nadomestil možnosti, ki jih nudijo profesionalni fotoaparati. Edino pri postprodukciji je potreboval pomoč, kar mu narekuje nadaljnjo pot. Lahko ostane pri telefonu, vendar pri izrazni fotografiji enostavno ne gre brez naknadne obdelave posnetkov. V omejenem obsegu je potrebna celo pri dokumentarni fotografiji. Čeprav fotografira najrazličnejše motive, izstopa popotna fotografija s krajinami in posnetki ljudi. Mika ga tudi detajl. Rok Alboje se je odločno napotil po poti izrazne fotografije. Njegove odločitve smo veseli tudi gledalci".

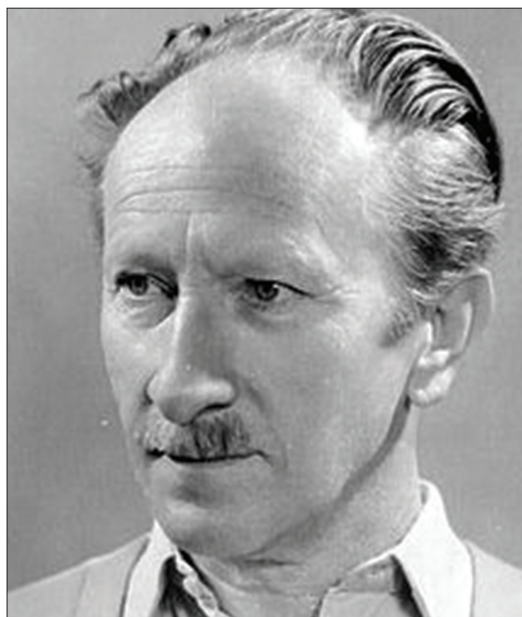


Sem, ki sem ...

Ob Kocbekovi pesmi Molitev

Pri Slovenski matici je leta 1963 izšla Kocbekova pesniška zbirka *Groza*. Kot je bilo pričakovati, v tistem času ni imela kakšnega večjega odziva. Bila pa je toplo sprejeta med veliko večino slovenskih bralcev, kar je pokazalo to, da je bila kmalu razprodana. Za lažje razumevanje vam jo prepišem:

V ljubljanskem bogoslovju je v tistem času to pesem nekdo pretipkal in obesil na stenčes, kamor smo občasno obešali kakšen literarni umotvor, ki je nastal v hiši ali pa je bil prevod. Kocbekova pesem je pri prebivalcih te hiše povzročila kar majhno nevihto. Duhovni vodja ali spirital je ni takoj razumel, tudi sam je baje pisal pesmi in se je obnjo spotaknil, češ kaj to obešate. Hišna avtoriteta, ki smo mu rekli "ata", ki je s Kocbekom tudi občasno prijateljaval, se je na njemu lasten način muzal, češ, boste že sami pogruntali, kaj je pesnik hotel z njo povedati. Da pa je bila mera polna, sem jo pri uri filozofije podtaknil na kateder prof. dr. Janezu Janžekoviču. Njegova predavanja so bila zelo suhoparna, a izredno temeljita. Mož je pesem prebral, jo vtaknil v žep in nadaljeval predavanje, kot da ni bilo nič. Mi smo si mislili svoje in na vse skupaj že pozabili, ko je čez kakšna dva meseca sredi ure filozofije predavanje prekinil in iz žepa potegnil tisti listek. Zapazil sem, da je bilo ob besedilu vse popisano z njegovimi pripombami. In je začel: "Tu ste mi podtaknili Kocbekovo pesem *Molitev*. Veste, Kocbek veliko piše v



Novo pot, pa pod psevdonimom, drugače ne bi bilo objavljeno, pa tega ne govorite na veliko". Naštel je na pamet kar nekaj naslovov in celo citiral številke revije, potem pa pripomnil: "Dobro bi bilo, če bi to temeljito prebrali, ker pri sholastiki tega ne obravnavamo, ni pa na svetu samo sholastika, ampak so tudi novodobni filozofi pa tudi teologi, o katerih vemo bolj malo, so pa". – Razumljivo, saj smo živeli v kulturni osami in inozemskih knjig in revij tako in tako nismo smeli dobivati. Potem pa se je lotil razlage pesmi: "Ta Kocbekova pesem je lahko za nihilista potrditev njegove nevere, za iskalca vere korak do vere, za vernega pa, če jo pravilno dojamemo, resnična molitev. Ne vem, kam spadate vi. Nihilist bo rekel: "Nič ni trdno". Iskalec se bo spotaknil ob trud, ki je potreben, da do česa prideš, tudi do vere, vernik, če je

površen, jo bo seveda lahko odklonil, češ, preveč je vse skupaj zavozlano ... V resnici pa je v tej pesmi zaobsežena pesnikova osebna vera in vera Svetega pisma. Ko študirate Sveto pismo, ga berete, če pa ga meditativno prebirate, pa molite. Vidite, tu je razlika ob istem tekstu z dvema različnima pristopoma. To morate vedeti in tudi tako delati! Nekaj takega, seveda v pesniški obliki, ima tudi ta pesem in vam jo priporočam, da jo še prebirate". Potem je vtaknil listič nazaj v žep in nadaljeval. (Verjetno je zapazil, da je predramil pol predavalnice!) Človek je velikokrat razpet med dvomom v Boga in upanjem. Podoben je svetopisemskemu Jobu, ko pravi: "Vem, da moj Rešitelj živi ... Vem, komu

sem veroval. "Kristjan sedanjega časa ima Jobovo vero, ker živi stisko časa in bivanja. To je njegova osebna vera. Ali kot pravi filozofinja Simone Weil: "Je življenja iščoča pot iz dvoma v trdnost vere, je eno samo pričakovanje Boga". Jobova vera je razpeta med dvomom in upanjem". Božja beseda je končno slišana v duši iščočega. Iz tega se poraja spočetje novega življenja duše, onkraj smrti.

Pesnik je v pesmi *Molitev* izkusil to, kar mistik izkuša, ko glas Božji ne kliče v hišo biti, ampak v Bit samo, ker se ta glas glasi: "Jaz sem, ki sem!"

Ambrož Kodolja

Edvard Kocbek: Molitev



Sem,
kar sem bil,
in vsakdo
me bo mogel
pozabiti.

In vendar
moram reči:
Sem
in bil sem
in bom,
in zato sem več
od pozabljanja,
neizmerno več
od zanikanja,
neskončno več
od nič.

Vse je večno,
kar nastane,
rojstvo je močnejše
od smrti,
vztrajnejše
od obupa in samote,
silnejše od hrupa in
greha,
slovesnejše
od zavrnjenosti.
Nikoli
ne bom prenehal bi-
ti.
Nikoli.
Amen.

Vladka Tucovič

Zmagati tekmo?

Naj k vsesplošni evforiji, ki je zajela Slovence ob zmagi naših košarkarjev na evropskem prvenstvu, pristavim svoj lonček še v Jezikovnici. Priznam, da športa ne spremljam redno, drži pa tudi, da športne prenose pogostejše poslušam kot gledam. Tokratnega prvenstva v nasprotju z večino nisem spremljala redno, tako da ne morem očitati, da sem kate-rega izmed športnih komentatorjev slišala reči kaj takega, znana pa mi je ta zveza iz pogovorne-ga jezika. Od tam pa se, kot večina jezikovnih napak, zelo rada prenese v knjižni jezik. Šele v knjižnem oz. standardnem jeziku, ki je kodificiran, postane napaka. O čem sploh govorim? O neustreznih zvezi glagola zmagati in samostalnika tekma, ki sem jo zapisala v naslovu. Namreč: naši košarkarji so igrali na tekmi, pravzaprav so igrali na več tekmah. In ko so zmagali, so zmagali na tekmi, na prvenstvu, v finalu. Niso torej zmagali tekme, prvenstva ali finala, temveč so preprosto zmagali (brez samostalnika), zmagali na tekmi, na prvenstvu in v finalu. Osvojili so zlato medaljo in zasedli prvo mesto, bili so prvi, premagali so nasprotno ekipo. Našteti primeri rabe

JEZIKOVNICA

26

so ustrezni.

Glagol zmagati pa se neustrezno rabi še v eni besedni zvezi. Napačno je namreč reči ali zapisati, da je kdo zmagal natečaj, pravilno je, da je na natečaju zmagal oz. bil prvi ali da je bil na natečaju uspešen (če že ni bil ravno prvi, se je pa visoko ali dobro uvrstil).

Včasih je mogoče kaj izraziti na več načinov, kot tudi svet ni črno-bel, samo pravilen ali samo napačen, pač pa pisan in raznovrsten, zato sem naštel več primerov, kako je mogoče povedati, da je kdo najboljši. Neustrezno pa je, če glagol povezujemo s samostalnikom v napačnem sklonu, kot je zmagati tekmo. Splača se raje zapomniti si, da šampioni zmagujejo na tekmah, ne pa, da zmagujejo tekme. Najpomembnejše pa je tako ali tako, da so najboljši, kajne?

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.



Koncertna sezona Iz domače zakladnice 2017/2018

Radijsko oddajo Iz domače zakladnice, ki se na valu Radia Trst A že dvanajsto sezono oglašja vsako sredo in nedeljo, bo tudi letos dopolnjevala bogata koncertna sezona. Po lanskem preizkušnjem, ki jo je občinstvo nagradilo z navdušenjem in številno prisotnostjo, se bo v nedeljo, 22. oktobra, pričela 2. koncertna sezona narodno-zabavne glasbe, ki se bo nadaljevala do 4. marca 2018.

Zaradi popravil v tržaških studiih RAI bo ciklus koncertov potekal v opremljenem auditoriju Doma glasbe oz. Casa della Musica v ulici Capitelli 3 v Trstu. Koncertov, ki se bodo vrstili enkrat mesečno ob nedeljah ob 17.30 s prostim vstopom, se bodo lahko udeležili vsi tisti, ki bodo sedež rezervirali na telefonski številki +39 040 7784358 ali +39 040 7784281 ali na email naslovu programi.slo@rai.it ali pa na

skupin in solistov iz Slovenije in zamejstva ter ugledni gostje iz Romagne. Vsak izmed koncertov bo osredotočen na določeno temo:

22. oktober 2017

Festivalski večer – Zmagovalci 47. Festivala Števerjan 2017:

Ansambel Jureta Zajca, Ansambel Mladika, Vražji muzikanti

19. november 2017

Secondo Casadei – Od začetkov do Extraliscia: Moreno il Biondo & Orchestra Grande Evento, gost: Mirco Mariani

10. december 2017

Poklon Slavku in Vilku Avseniku:

Pihalni orkester MM10,

Mitja kvintet, Kresnice

22. december 2017 (izjemoma v dvorani Pod Avsenikovo marelo v Begunjah na Gorenjskem)

Novemu letu naproti

Igor in Zlati zvoki (jubilejni koncert ob 25-letnici ansambla)

Gostje: Fantje s Praprotna

4. februar 2018

Poklon Ottaviu Brajku:

Ansambel Erazem, Zvita Feltna, Benjamin Škrab

4. marec 2018

Melodije zelenih dni:

Ansambel Taims, Ansambel Pomlad, Krucenal Band

Na prvem koncertnem dogodku bo tudi premierno predvajanje videospota obvestila oddaje Iz domače zakladnice.



Ansambel Jureta Zajca

facebook strani www.facebook.com/Iz-domače-zakladnice.

Koncerte, ki jih bosta vodila glasbeni urednik Aleksi Jercog in sodelavka Maruška Gustin, bo Radio Trst A naposredno predvajal v živo po radijskih valovih in na spletu po streaming radiu (www.sedezfjk.rai.it) pod taktirko asistentke programa Nataše Ferletič. Koncertno sezono Iz domače zakladnice bo sestavljalo šest koncertov – eden več v primerjavi z lansko sezono. Oblikovalo jih bo šestnajst vrhunskih ansamblov, vokalnih

Pesem z naslovom V objemu radijskih valov, katere avtorja sta Kim Furlan (besedilo) in Aleksi Jercog (melodija in aranžma), so posneli mladi pevci in instrumentalisti iz raznih zamejskih glasbenih skupin. Za vse ljubitelje narodno-zabavne glasbe se torej obeta enkratna priložnost, da prisluhnejo v živo najboljšim interpretom tega žanra, da glasbenike spoznajo поблиže in da s svojo prisotnostjo v Domu glasbe pripomorejo k poustvarjanju pravega koncertnega vzdušja. Toplo vabljeni vsi!

Razmišljanje o naši materinščini

Jezik v šoli

Podpisana sem pred nekaj leti poučevala v Trstu v sekundarnih šolah prve in druge stopnje s slovenskim učnim jezikom.

Osebo sem mnenja, da mora biti samo po sebi umevno, da je raven poznavanja slovenščine - materinščine - pri srednješolskem izpitu in na maturi ali pri zrelostnem izpitu različna, kajti različni so uporabniki in izkušnje uporabnikov in izkušnje docentov so različne, bodisi glede na stopnjo sposobnosti bodisi glede na jezikovne kompetence, kot tudi na zanimanje za učenje in na sposobnost ustvarjanja književnosti. Niso vsi uporabniki enako motivirani, niso vsi enako nadarjeni, nekateri so bolj prizadevni, nekateri manj. To je povsem normalno, kajti uporabniki imajo različna zanimanja, različne želje in različne so tudi njihove potrebe po učenju in izpopolnjevanju. Učno osebo, ki to raznolikost upošteva, se izpopolnjuje v pedagoško-didaktičnih prijemih, tudi metodološko se stalno izpopolnjuje in ustvarja v razredu primerne pogoje, ki omogočajo, da raznolična vedenja in znanja uporabnikov se v medsebojni interakciji

prepletajo in ustvarijo bogato komunikacijsko jezikovno in vsebinsko gradivo. Učenje lahko poteka v razredu ob aktivnem poslušanju, ob medsebojni interakciji, ob proizvajanju besedil v ustni in pisni obliki. Vzdušje v razredu, ki ga, v sodelovanju z uporabniki, vzpostavi in obdrži v glavnem docentka/docent, je odprto in sprejemno za vsakršen izraz, tudi bolj neroden, za napačne ali celo skrajno grobe napake. Ko se je od leta 1920 do leta 1926 Ludwig Wittgenstein ob poučevanju v treh neverjetno odročnih avstrijskih vasicah, Trattenbach, Puchberg, Otterthal, znašel v taki situaciji, da učenci, ki so se pogovarjali v narečju, niso razumeli nemškega jezika, ki jim ga je hotel posredovati, se jim je približal tako, da je vzel v poštev njihovo izražanje v narečju kot suvereno iztočnico za poučevanje nemškega jezika. Odločil se je celo, da izoblikuje slovar za primarne šole in pri tem vzame v poštev vse najrazličnejše osnovne izraze, ki so jih učenci uporabljali in ki so izhajali z najrazličnejših področij njihovega vsakdana. Tako se jim je Wittgenstein uspešno približal in jih motiviral za učenje, in sicer ob resnem upoštevanju njihovih izrazov,

njihovega besedišča, njihovega jezika. (Ludwig Wittgenstein, Wörterbuch für Volksschulen (1926) Verlag Holder - Pichler - Tempsky, Wien 1926 - Dizionario per le scuole elementari, Collana di Metodologia delle Scienze e di Filosofia del Linguaggio diretta da Dario Antiseri, Armando Armando Editore - Roma, 1978).

Materinščina - slovenščina - obstaja kot jezik rabe bodisi v šolskih okoljih bodisi vseh povsod v najrazličnejših drugih okoljih zunaj šole: v telovadnici, v društvih, v klubih, pri skavtih, pri tabornikih, na cesti ob čakanju avtobusa pri avtobusni postaji, v kavarni, diskoteki, na smučišču, ob šolskem ali javnem nastopanju - z recitiranjem, med prireditvami, ob Prešernovih proslavah, božičnicah, kulturnih in športnih prireditvah. Potrebno je za uporabnike, da interagirajo v materinščini tudi izven šole in da soustvarjajo na delavnicah kreativnega pisanja in kreativnega govora. Delavnice kreativnega pisanja in kreativnega govora nedvomno pripomorejo k utrjevanju jezikovne kompetence in k usvajanju slovnične kompetence ter morfo-sintaktičnih struktur in primerne uporabe le-teh bodisi v govoru - ustnem proizvajanju kot tudi v pisnih izdelkih - pisnem izražanju.

Elena Cerkevnič

Ponedeljkov večer v DSI / Gost Bojan Brezigar

Katalonija včeraj, danes in jutri

Bojan Brezigar, novinar in dober poznavalec evropske manjšinske problematike, je v Društvu slovenskih izobražencev spregovoril o enem izmed ključnih trenutkov katalonske zgodovine, ki se je zgodil pred kratkim, ko so razglasili referendum in se je večina odločila za ločitev od Španije. Za predavateljsko mizo je povzel ozadje tega dogodka in preteklost španske države, saj je bil v letošnjem letu že

Na začetku 18. stoletja pride do vojne, med katero Angleži in Avstrijci sklenejo mir s Francozi in Španci. 11. septembra 1714 pade Barcelona. To je eden izmed redkih narodov, ki je razglasil nacionalni praznik na dan zgodovinskega poraza. Sledila je prepoved uporabe katalonskega jezika in vseh institucij pod Filipom V. V obdobju, ko Napoleon zasede Španijo, je Kataloniji priznana avtonomija. Sledili sta državljani-

je podpisal konkordat s Cerkvijo. Za katalonščino sta bili pomembni dve instituciji, izredno priljubljeni kapucini in samostan Montserrat – jedro katalonske kulture. V njem so našli zatočišče ljudje, ki so ohranjali katalonski jezik in kulturo ne glede na svetovni nazor. Leta 1975 je umrl diktator Francisco Franco. Vse stranke so se dogovorile, da bo Španija republika, a vojska je bila izredno močna. Zato ustava ustreza nekemu totalitarnemu sistemu in ohranja kraljevino.

V drugem delu predavanja je novinar osvetlil še aktualno dogajanje, od protestov na ulici do posvetovalnega referenduma pred tremi leti, na katerem sta volila dva milijona oseb; 70 % se jih je izreklo za samostojnost. Rajoy je zagrešil hudo napako, saj dosledno zavrača pogajanja in je poslal policijo nad demonstrante.

Načrtno so vdrl na velika volišča, kjer naj bi volili vidni predstavniki. Uničili so šolo, ker so s kladivom podirali vrata, čeprav so bila odprta. Medtem ko so španski policisti zasegli skrinjice in volilnice, katalonska policija ni sodelovala pri represiji. Ker so morali skrbeti za red, niso izropali skrinjic. Rajoy je namreč nameraval prestrašiti ljudi, da ne bi dosegli kvoruma. Medtem je prišlo v Barceloni do splošne stavke. Ukinjeni so bili avtobusi, vlaki, podzemna železnica, zaprli so vse muzeje, galerije in kioske. Na ulicah so bile, po Brezigarjevem pričevanju, ogromne množice. Povrhu vsega je bil še govor kralja prava katastrofa. Niti besede ni spregovoril v katalonščini, izrazil je podporo Rajoyju, ne pa 800 ranjencem. Zelo dobro obiskanemu predavanju je sledila še razprava s številnimi posegi.

Metka Šinigoj



Foto damijon

trikrat v Barceloni in imata veliko prijateljev. Španci razumejo, da je bila osamosvojitve Slovenije ključnega pomena, zato je imel Brezigar v preteklih letih več predavanj o tem. Ključno razliko predstavlja dejstvo, da je španska vlada članica Evropske unije, jugoslovanska pa ni bila.

Španska zgodovina se začne v trenutku, ko Franki na začetku 9. stoletja osvojijo Barcelono in se konča obdobje islamske oblasti. Loči se Aragonsko kraljestvo – Aragonija, Katalonija, Valencia in Balearski otoki -, ki postane del Evrope. Leta 1585 dobi Katalonija prvo ustavo.

ska vojna in razglasitev katalonske avtonomije, ki pa jo je takoj ukinil diktator Franco ter prepovedal katalonščino. Prvi Brezigarjev spomin na Katalonijo sega v leto 1971, ko je bil tam prvič, in sicer pri profesorju, ki je vzdrževal katalonsko knjižnico na podstrešju v središču mesta. Inštitut za katalonski jezik in literaturo je bil edina tovrstna ustanova, ki jo je režim dopuščal. Katalonce sta od nekdaj podpirali dve skupini: delavci oz. ljudstvo, ki so doma govorili katalonsko, in bogata buržoazija, ki jih je denarno podpirala. Španija je bila od nekdaj izrazito krščanska država, Franco

Z 8. strani

Beseda
Marjanke Rebula

V knjigi so zgodbe o posestniku in industrialcu Johnu Kradniku, o Zbesnelovi nagradi za mir, o grofu Tolstonju Žeruhovskem Dositeganapokovu. Avtorica očitno, kakor v Srebrni skrinjici, že z duhovitim poigravanjem z imeni slika značajske poteze svojih junakov in jih vpleta v dogajanja. Ob tem pa, kot posledica njenih življenjskih čudežnih poti po različnih krajih in celinah sveta, očara njen izjemni občutek za slovenski jezik, ki poje, kakor poje le redkim. Stanislav Škrabec je zapisal:

'Lepo in koristno je, ako znamo in poznamo več jezikov, zlasti tistih bogatih in imenitnih; ali napaka in greh mora biti, ako ne poznamo svojega slovenskega najbolje, ako ga ne preiščemo najtanjše, najnadrobnejše. To je namreč naša dolžnost, druge drugim prepustimo brez zakri-

vljenja.'

In to gotovo velja za Marjanko Rebula, ki svoj literarni jezik oblikuje z izjemnim in neobičajnim smislom za lepoto, zvočnost, poigrava se z besedami, kroji neologizme in skoraj magične preplete, vendar nikoli ne zaide predaleč, nikoli ne postane težko razumljiva, nasprotno! Ne bo odveč, če se za trenutek zaustavimo tudi ob fotografem posnetku na hrbtni strani knjige humoresk, kjer se barva njene obleke iz rožnate preliva v živordečo barvo ženske zrelosti. In vendar: avtorčin smisel za fantastiko, ki jo na videz odmika od stvarnega sveta, se prepleta z njenim poglobljenim študijem teozofije, hinduizma, budizma, sufizma, torej filozofij, ki preučujejo človeka z raziskovanjem njegove duhovnosti. Globina avtoričine osebnosti kljub fantastičnim temam (kakor reci-

mo vsebina prvega dela njene trilogije z naslovom Srebrni prstan, ki je izšla v Ljubljani leta 2016) nikoli ne umanjka. Tudi v tem primeru je očitno avtoričino poznavanje velikih klasičkov fantastičnih zgodb, sama citira Tolkienu in Lewisa. Prav ta, lahko rečemo, da odpira Marjanko Rebulo, naši Alici, čudežni svet, kjer je vse mogoče, kjer nakučja niso več zgolj naključja, ampak indici, kjer živali in ljudje in predmeti spregovorijo v skupnem jeziku.

Pisateljčino življenje se plete v številnih okoljih, takih, ki si jih z našega tržaškega roba lahko samo zamišljamo: čudežnih, sončnih in senčnih, kjer barve nikoli ne morejo biti enake samim sebi, kjer se pokrajine prelivajo v drugačne dimenzije, kjer je duhovnost bolj pomembna od materialnosti, kjer je Marjanke Rebula kakor pravljica kraljična, odeta s srebrnim prahom svojih čudežnih človeških in umetniških talentov, obenem pa dovzetna za vsak nov izziv, ki ji ga nudi življenje po osebnih ali posrednih izkušnjah, te pa pisateljica ubesedi zatem, ko globoko pogleda vase.



TKS / Predavanje dr. Edvarda Kovača

“Potrebujemo dialog!”

V četrtek, 12. oktobra 2017, je bil v prostorih Tržaškega knjižnega središča nadvse zanimiv filozofski večer v organizaciji Centra za evropske študije in Tržaškega knjižnega središča. Center za evropske študije je nastal z namenom, da bi nadgradil in poglobil razmislek o aktualnih vprašanjih, tako v slovenskem kot v evropskem

precej rahločutni, je filozof Edvard Kovač v prologu predavanja povezal s starogrškim filozofom Aristotelom. Že Aristotel je 300 let pred Kr. pisal, da v polisu oziroma mestu morajo biti tudi tujci, ki prinašajo drugo blago, hkrati pa tudi druge ideje. Poleg teh elementov mora po Aristotelu intelektualno cvetoče mesto imeti izhod na morje. Grki ni

je posameznih kultur. Pri tem modelu, ko se vse te kulture “spojijo”, pride do neke površinske kulture, ki ni cvetoča, ni lepa in je revna. Dr. Kovač je pojasnil, da je treba biti pri teh migracijskih tokovih zelo pazljivi, kajti najbolj enostavno je, če se z novimi prišleki sporazumevamo v angleščini. Ta angleščina pa je zelo uboga. Pri vsem tem pa je

največja žrtev prav sama klasična, Shakespearova angleščina, ki je skoraj nihče ne govori več. Po predavateljevem mnenju ne moremo pristati na zlivanje jezikov in kultur, kajti gre za osiromašenje in obubožanje teh kultur, ki bodo nato postale neke vrste subkulture. Drugi model je tudi poguben. Predstavlja namreč zavračanje dialoga in nameščanje migrantov v geto. Mlade generacije tujcev ne bodo tako gojile svoje klasične kulture in to ne bo vodilo v vključitev in razvoj, ampak v nasilje in naraščanje nekega dialektalnega jezika. Iz tega izhaja, da

ne rešimo problema, če tujcev ne sprejmemo, hkrati se ne

gracije z dialogom, ki je pogovor dveh identitet. Potreben je dialog, spregovoriti o naši zgodovini, o naših vrednotah in o zakonitostih našega življenja; spoštovati je treba tradicijo in kulturo tujca, obenem pa mu ponujati tudi našo kulturo.

Dr. Kovač je pripomnil, da moramo priznati, da v postmoderni in naši dobi analize iz 19. stoletja Karla Marxa enostavno odpovedo.

Predavatelj se je dotaknil tudi teme sekularizacije, ki v najširšem pomenu označuje spremembe v moderni družbi z ozirom na religijo. Gre za proces zmanjševanja družbenega pomena religije kot posledica modernizacije. Težko bi rekli, da je sekularizacija sama po sebi nekaj negativnega. Pojavila se je namreč kot spremljajoč fenomen sodobnih metamorfoz, kot na primer industrializacije, urbanizacije, globalizacije, pluralizma družb, mobilnosti in podobno. Po avtorjevem mnenju je potreben velik dialog, da lahko razložimo, da sekularnost ni brez vrednot in da imamo mi do njih sakralen odnos ter da laični humanizem, ki ga imamo mi, je tudi sakralen in potrebuje različno duhovno izkustvo, ki ga bo obogatilo in mu omogočilo preživetje. Filozof Kovač se je dotaknil tudi logike dobrote. Postavil je primer reveža, ki mu lahko pomagamo, kljub temu da vemo,

smo lahko zmožni tudi v naši civilizaciji, kjer se vse šteje, kjer je vse na podlagi ekonomije, nekaj narediti, kar ekonomsko ni donosno: to je zastojna ljubezen.

Zasluge za izreden filozofski dogodek gredo Centru za evropske študije (CEŠ), ki domuje v Trstu in namenja pozornost enotnemu slovenskemu kulturnemu prostoru in narodnim manjšinam, ki predstavljajo dodano vrednost

za celo evropsko območje. CEŠ želi obogatiti obstoječe kulturno in socialno delovanje slovenskih društev in združenj: njegov pogled je namreč usmerjen v specifično slovenskega prostora kot v njegovo vpetost v širši evropski kontekst.

Predavanje v Tržaškem knjižnem središču je sklenila diskusija, ki se je razvila med predavateljem in občinstvom.

Marko Manin



prostoru, ter o izzivih na kulturnem, socialnem, gospodarskem in znanstvenem področju. Center spodbuja javne razprave s posebnim poudarkom na Evropo, izhajajoč iz čezmejne razsežnosti.

Dogodek, ki je s predstavitvijo gosta večera dr. Edvarda Kovača uvedla prof. Neva Zaghet, se uvršča v okvir kulturnega programa, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Dr. Edvard Kovač je mednarodno priznan filozof, teolog, kulturni antropolog in esejist, ki deluje pretežno na slovenskem in francoskem območju. Mnogo let je bil predsednik mednarodnega odbora Pisateljev za mir. Na srečanju v Trstu je spregovoril o skelečem aktualnem migracijskem procesu, v katerem se evropski človek čuti razpetega med občutkom ogroženosti in možnostjo duhovne obogatitve.

Aktualno temo usode identitet, do katere so tudi Slovenci

so priznavali nikomur status državljana ali meščana, če ni poznal grščine. Podobno se je dogajalo tudi pri Slovanih. Iz antičnih kultur se lahko torej naučimo, da, če želimo doseči kulturno integriteto, moramo najprej spoštovati svoj jezik.

Po tem uvodu je dr. Kovač prešel v jedro predavanja s predstavitvijo treh modelov integracije.

Prvi model je asimilacijski model oziroma model topilnega lonca, pri katerem se vse kulture zlijejo v eno. Po predavateljevem mnenju je ta model nevaren, saj gre za izginot-



bomo spoznali in to bo vir nasilja in progromov.

Tretji model, na katerega pri-sega sam Kovač, pa je pot inte-

da nam ne bo mogel nikoli povrniti. Rekel pa nam bo hvala. Tu prihaja na dan logika dobrote, ki nam dokazuje, da

Obvestila

Lutkovno gledališče Pristanišče vabi na predstavo GUSAR BERTO, 21. 10. 2017, ob 10.00 na sedežu zborov v Devinu. Igra Sten Vilar. **MoPZ Fantje izpod Grmade, Devinski mladinski krožek** in OPZ Ladjica vabijo na uradno odprtje prenovljenih prostorov sedeža v soboto, 21. 10. 2017, ob 19.00 na sedežu zborov v Devinu.

Rai - Radio Trst A - V nedeljo, 22. oktobra 2017, ob 17.30, spet prihaja med poslušalce s prvim narodno-zabavnim večerom 2. koncertna sezona - Iz domače zakladnice. Zagotovite si mesto na koncertu v Domu glasbe v Trstu - Casa della Musica di Trieste. Pokličite na tel št. 040-7784358 ali 0407784281 ali pišite na kontaktne naslove: programi.slo@rai.it ali na našo fb stran. Tematski koncert, ki bo nosil naslov Festivalski večer, bodo oblikovali zmagovalci 47. Festivala

Števerjan 2017: Ansambel Jureta Zajca, Ansambel Mladika in Vražji muzikanti. Rezervacija obvezna. Vstop je prost.

O svobodi z empatijo - Ob aktivnem soočanju in izražanju misli, povezane s pojmovanjem svobode in z vrednotami, ki jih imajo mladi, bo v soboto, 28. oktobra, ob 18.00 v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3 - I. nadstropje, v sproščenem medgeneracijskem vzdušju potekalo srečanje v slovenščini. Namen srečanja je vzpodbujanje mladih k aktivni rabi slovenščine v izvenšolskih govornih kontekstih. Prisrčno vabljeni / vabljeni k udeležbi!

Darovi

Za rojansko glasilo Med nam daruje **Lidija Godnik** 30 evrov. Ob slovesu od drage žene in mame **Marije Žagar por. Mulas** darujeta mož **Andrej** in hči **Nataša** 50 evrov za cerkev v Bazovici.

Visok življenjski jubilej Sergio Gerli – osemdesetletnik

V nedeljo, 15. oktobra 2017, je nabrežinska verska skupnost iskreno čestitala svojemu neumornemu cerkovniku Sergiu, ki že dolgo let skrbi za vse cerkvene potrebe: od oklicev, obvestil do manjših del v sami cerkvi, da ne pozabimo na vsakoletno organizacijo tradicionalne razstave velikonočnih pirhov, kjer skrbno nadaljuje tradicijo pokojnega župnika Breclja. A to ni še vse, saj s svojo iznajdljivostjo in sposobnostjo olepšuje razstave s svojimi “umetninami” (naj omenimo le reprodukcijo domače cerkve). Poglavje zase so vsakoletne jaslice v

cerkvi, s katerimi nas vsako leto preseneča z uporabo lesa in kraškega kamenja. To kaže na njegov umetniški čut, ki je zaslovel že izven domačega okolja.

Vse to in še marsikaj bi lahko povedali o našem Sergiu, kateremu so se mu po nedeljski sv. maši zahvalili gospa Franja v imenu vse skupnosti, gospa Nada v imenu cerkvenih pevk in pater Janko. Zaželeli so mu, da bi ga ljubi Bog še dolgo ohranil v naši sredini zdravega, iznajdljivega in potrpežljivega, ko mora poslušati in ustreči raznim potrebam.

Voščilom se pridružuje tudi naše uredništvo.

krožka, Petra in Tina, pred predstavo imeli kratko jezikovno delavnico: mali poslušalci so si zapomnili nekaj ključnih besed iz tokratne gledališke vsebine. Lucija pa je osvežila, kako se moramo vesti v gledališču, in otrokom naročila, naj za naslednjič vsak svojo ribico dokonča z naravnimi materiali. Vredno se je potruditi, jim je dejala, saj bo najlepša izmed ribic nagajena. Tudi tokrat so abonenti abonmaja Čoln pred vstopom v dvorano “spustili” v valovito sinje papirnatno morje svoje ribice. Nabralo se jih je že kar nekaj.

V krasnem jesenskem dopoldnevu so se otroci po ljubki lutkovni igrici pomaknili iz dvorane na s soncem obžarjeno dvorišče in se lotili ustvarjalnega dela, tokrat z nastopajočimi deklety. Najmlajši so ptičko iz lepenkastih tulcev in papirja izdelovali s Tjašo, večji pa z Moniko, Urška je pomagala enim in drugim, pa tudi kakšna mamica in očka sta bila v pomoč malim

ustvarjalcem.

Lutkovno gledališče Pristanišče, ta pri nas edini abonmajski niz lutkovnih predstav, ki ga prirejata OPZ Ladjica in Devinski mladinski krožek s svojimi delavnimi in prizadevnimi člani, ki jim predseduje prijazen Danijel Fabi Pahor, v sodelovanju s Slovensko prosveto, MoPZ Fantje izpod Grmade in ob pomoči Zadržne kraške banke in je tudi letos navdušil gledalce, se žal bliža koncu. Četrta in zadnja predstava bo v soboto, 21. oktobra 2017, ob 10. uri. V Devinu bo priplula ladjica morskih roparjev in z njo *Gusar Berto*. V goste bo prišel tudi v zamejstvu – predvsem na Goriškem – med otroki zelo dobro poznan igralec Sten Vilar. Otroci, pridite v Devin na še zadnjo predstavo *Lutkovnega gledališča Pristanišče*! Lepo vam bo in gotovo se boste naučili kakšno zanimivo novo besedo, pa še kaj drugega.

IK

Devin / Lutkovno gledališče Pristanišče

Očarljiv let na krilih domišljije

V Devinu pristajajo v čarobnem *Pristanišču*, *Lutkovnem gledališču*, druga za drugo, prikupne ladjice, natovorjene s pravljicami, ki pred otroki polno zaživijo v lutkarski umetnosti. Le-to pa razvijajo spretne roke lutkarjev-pripovedovalcev. V soboto, 14. oktobra 2017, je v veselje kakih tridesetih abonentov abonmaja Čoln, pa še drugih, tudi odraslih gledalcev, v katerih utripa otroško srce, pristala predstava *Želim si leteti*. Drobna zgodbica spregovori o pradávnji želji človeka po letenju. Deklica opazuje, kako se na travniku s kroženjem po zraku razigrano igrata metuljček in sinčica, in v njej se porodi želja, da

bi še sama tako zletela pod sinje nebo... Poskusi teči in vzleteti, a nerodno pade na nos. Tudi skok s skale in z drevesa je prav tako neuspešen. Potem pa se od nekdaj prikaže balon s košarico in deklica končno lahko z njim poleti v višave.

Na očarljivo temo, željo po letenju, ki so jo vzljubili že stari Grki, so se navezala tri mlada dekleta, doma iz Gorenjske, Monika Narat, Urška Repanšek in Tjaša Žagar, študentke Pedagoške fakultete v Kopru, in spletla prikupno zgodbico. Vse so si zamislile same: zgodbo in scenarij, poskrbele so za režijo in za izdelavo lutk na nitko in za glasbo, ki so jo same ustvarjale s požvižga-

vanjem melodije in petjem. Pravljčno nit so tudi same, v odlični izgovorjavi, razvijale jasno in razločno, z nežno igrivostjo, da so gledališki prikaz lahko lepo spremljali tudi najmlajši gledalci. Upr-

zoritev je nastala med študijem predmeta lutkarstvo, pri katerem imajo za profesorico izjemno lutkarsko umetnico Jeleno Sitar. Kot je že ustaljena navada, sta dekleti iz Devinskega mladinskega



Foto IK

Tina Maze gostja dijakov goriškega tehniškega pola Usklajevanje smučarske dejavnosti s šolo ni bilo enostavno!

V ponedeljek, 16. oktobra 2017, je bila gostja medrazrednega zborovanja tehniškega pola slovenskega višješolskega centra v Gorici najuspešnejša slovenska alpska smučarka Tina Maze. Srečanje v šolskem avditoriju sta si zamislili dijakinji 5. razreda zavoda Ž. Zois Sofia Semolič in Martina Falcicchia, ki sta s pomočjo Andree Massija, profesorja telesne vzgoje in dolgoletnega Tininega trenerja, povabili šampionko na pogovor. Martina Falcicchia je uvedla srečanje in na kratko predstavila smučarko. Prisotni so si nato ogledali posnetek, ki je povzel športno kariero alpske smučarke. Dijaki so ji postavljali zanimiva vprašanja, ki so se nanašala na vsa obdobja njenega življenja. Tina Maze je povedala, da je začela smučati že v otroških letih. Smučarska proga je bila oddaljena le 500 m od njene rojstne hiše, tako da je bila lahko na smučeh vsak dan. Dijake je zanimalo, kako je postala profesional-

ka. Olimpijska prvakinja je razkrila, da je že od otroštva dalje zmagovala na smučarskih tekmah in se je že s temi prvimi uspehi začela uveljavljati. Tako je bila pot med profesionalce samoumevna. Usklajevanje smučarske dejavnosti s šolo pa je bilo precej težavno. Že v osnovni šoli je izgubila veliko ur pouka. Štarši pa so ji vedno pravili, da ne bo smučala, če se ne bo tudi izobraževala, zato se je športnica vedno trudila in nadoknadila vse zamujeno.



Pri premagovanju ovir so ji veliko pomagali starši, sošolci, učitelji in trenerji. Tina Maze je spregovorila tudi o težkem obdobju med

letoma 2006 in 2008, ko je doživela nekaj pekočih porazov in ko pri smučarski zvezi ni dobila več podpore. Stanje se je izboljšalo, ko se je Andrea Massi vrnil, da bi treniral smučarko. Ustvarili so zasebno ekipo Team to aMaze in s kombijem obvozili vse etape svetovnega pokala.

Profesor in trener Andrea Massi je dijakom povedal, kako je bilo težko na začetku pri zbiranju finančnih sredstev, kajti smučanje je drag šport. Omenil je tudi, koliko težav je pri potovanjih z letalom in koliko stroškov je s tem povezanih. Posamezna tekmovalka mora jemati s seboj približno 950 kg opreme, kar bistveno zviša ceno letalskega prevoza. Velik izziv je bil tudi postati manager ekipe za nekoga, ki je po poklicu trener. A vse težave, kritike in pritiski so se potem spremenili v veliko zadoščenje.

Dijake je zanimalo tudi, ali smučarka pogreša treninge in tekmovanja. Tina Maze je priznala, da je tekmovalno smučanje postajalo vsako leto fizično naporejše in pojavilo se je tudi več ovir v zasebnem življenju, zato tega ne pogreša. Šampionka, ki zdaj sodeluje pri televiziji Eurosport in s podjetjem Stöckli, je odgovorila še na veliko vprašanj o sponzorstvu, smučeh, prehrani, treningih, izven športnih zanimanjih ter se zadržala za dijake za fotografije in podpise.

MC

Gabrovec o spoštovanju pravic manjšine Naj se upošteva slovenščina!

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je predložil novo svetniško vprašanje v zvezi s spoštovanjem pravic slovenske manjšine. Gabrovec uvodoma piše, da po več kot petnajstih letih od odobritve državnega zakona št. 38 za slovensko manjšino ostajajo številne zaščitne norme še v marsičem mrtva črka. Med nedosledno izpolnjene obveze, piše v nadaljevanju predstavnik SSK, sodijo ukrepi, ki jih predvideva 8. člen zakona v zvezi z rabo slovenskega jezika v javni upravi. Res je, da so se nekatere uprave, ki so vključene v območje izvajanja zaščitnega zakona, bolj ali manj prilagodile za izdajanje osebnih dokumentov, aktov in potrdil. Istega žal ne moremo trditi za številna podjetja, ki imajo v koncesiji storitve javne koristi, ki so po zakonu prav tako poklicane, da na naselitem območju

slovenske narodne skupnosti spoštujejo dvojezičnost v javnih obvestilih. Gabrovec se v svoji interpelaciji sklicuje na obvestila družbe e-distribuzione, s katerimi obvešča uporabnike o prekinitvi električnega toka. V občinah, v katerih je nesporna prisotnost slovenske narodne skupnosti, kot sta npr. Sovodnje ob Soči ali Devin Nabrežina, omenjeno podjetje vztraja z izključno enojezičnimi italijanskimi obvestili in se ne meni za prošnje, opozorila in prigovarjanja zasebnikov in tamkajšnjih krajevnih javnih upraviteljev. Zaradi tega se Gabrovec obrača na predsednico Serracchiani s pozivom, naj deželna uprava sproži vse potrebne korake za doslednejše izvajanje omenjenih določil, tudi z ureditvijo specifičnih konvencij, ki jih predvideva 5. odstavek 8. člena zaščitnega zakona.

Primorski kulturni dnevi na Koroškem

Pestro dogajanje v raznih koroških krajih

Že 36 let potekajo v mesecu oktobru kulturne izmenjave med Koroško in Primorsko. Navadno trajajo deset dni in se izmenično dogajajo na Koroškem in Primorskem. Organizatorji te bogate in raznolike kulturne izmenjave so Kršćanska kulturna zveza iz Celovca, Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Letos se bo predstavilo več kulturnih skupin iz goriške, tržaške in videmske pokrajine. Primorski kulturni dnevi se bodo začeli 20. oktobra in trajali do konca meseca. Dogajanja bodo v raznih krajih Koroške in bodo še utrdila že dobro sodelovanje med koroškimi in primorskimi kulturnimi krovnimi organizacijami.

Prva bo nastopila goriška gledališka skupina O'Klapa, ki bo v režiji Sanje Vogrič uprizorila zelo

uspešno glasbeno igro *Obuti maček*, v kateri nastopa lepa skupina mladih igralcev in pevcev. Predstava bo 20. oktobra v Št. Petru. Istega dne se bodo predstavili gojenci glasbenih šol v Bistrici na Zilji. Koncert bodo oblikovali mladi glasbeniki, ki obiskujejo Glasbeno šolo dežele Koroške, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in Glasbene matice. V ponedeljek in torek, 23. in 24. oktobra, bodo Korošci spoznali literarna dela Primorskih pisateljev. V Selah bo predstavitev knjige Draga Štoker *Koroška v mojem srcu*, v Tischerjevi dvorani v Celovcu pa se bodo predstavile primorske založbe. Predstavniki Goriške Mohorjeve družbe bodo spregovorili o knjigi z naslovom *Po stezicah in brezpotjih*, ki je izšla ob 80. življenjskem jubileju vsestranskega kulturnega in družbe-

nopolitičnega delavca Draga Štoker. Martin Breclj bo prikazal svojo knjigo *Anatomija političnega zločina*, ki jo je izdala Mladika in je vzbudila veliko zanimanja. Slovensko kulturno središče Planika iz Ukev pa je izdalo knjigo Rafka Dolharja *Kanalska dolina*, o kateri bo govor v Celovcu.

V torek, 24. oktobra, bo v Domu prosvete Sodalitas v Tinja prikazala svoje izdelke keramičarka Gabrijela Ozbič. Odprtje razstave bo uvedel koncert samospevov. V Celovcu bo mladiska skupina iz Trsta uprizorila igro *Žabji kralj*. V soboto, 28. oktobra, bosta na sporedu dva dogodka. Cerkevni pevski zbor iz Ukev bo pod vodstvom Oswalda Erratha sodeloval pri maši v Bilčovsu, po maši bodo zapeli Ukovski fantje.

18. Primorske kulturne dneve na Koroškem bosta sklenila člana dramske skupine Prosvetnega društva Štandrež, Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, z vedro igro *Gremo v teater*. Predstava bo v farni dvorani v Globasnici. Soprireditelja sta SKD Globasnica in fara Globasnica.

DP

Čedad / 3. večer Protagonisti v prostoru Zaščitene skupnosti aktivne v upravah!

Stranka Slovenska skupnost je pred bližajočimi se volilnimi preizkušnjami sklicala Programski kongres z geslom *Protagonisti v prostoru*, ki je zamišljen v obliki daljšega obdobja aktivne soudeležbe sekcij, izvoljenih predstavnikov, članov in somišljenikov. "Programski kongres smo oblikovali kot niz debatnih večerov, ki jih bomo v oktobru in novembru pripravili v sodelovanju s krožkoma Virgil Šček in Anton Gregorčič ter društvom Don Eugenio Blanchini. Večeri bodo tematsko osredotočeni na aktualne družbenopolitične tematike in z njimi bomo skušali spodbuditi širšo razpravo v naši skupnosti in izven nje", pravi deželni tajnik SSK

Igor Gabrovec.

Tretji večer (prvi je bil v Gorici o temi tržišča dela, drugi pa v Trstu o pogledih iz Slovenije na zamejstvo) bo na sporedu v petek, 20. oktobra 2017, v večnamenskem središču San Francesco v Čedadu ob 19.30. Debatno srečanje z naslovom *Aktivna soudeležba zaščitnih skupnosti v javnih upravah in njihova vloga pri zaščiti in ovrednotenju deželne avtonomije* bo namenjeno razpravljanju o tem, koliko in kako so priznane narodno-jezikovne manjšine vključene v sistem upravljanja območja tudi ob prednosti statuta o avtonomiji FJK. Ta se začne pri občinskih upravah in sega skozi deželo FJK vse do Rima. Uvodoma bo svoj

pogled podal deželni tajnik SSK, deželni svetnik in podpredsednik deželne skupščine FJK Igor Gabrovec, ki bo nato vodil pogovor s skupino uglednih in vsestransko raznolikih gostov. Na vabilo stranke Slovenska skupnost so se že odzvali odgovorni urednik štirinajst dnevnika Slovenec na Videmskem Ezio Gognach, župan v Carlinu in predsednik deželne skupščine furlanske jezikovne skupščine Diego Navarria, profesor geografske politike in gospodarstva na Videmski univerzi prof. Igor Jelen, predsednik Italijanske Unije v Sloveniji in na Hrvaškem Maurizio Tremul ter zdravnik dr. Mario Canciani, ki je tudi občinski svetnik Honsellove uprave in vsestransko družbenopolitično angažiran (več let prireja tudi tečaje slovenskega jezika) v Vidmu. Z njimi bodo skušali razviti pogled na sedanje stanje in še zlasti na prihodnost naše prisotnosti kot protagonisti tega prostora.

Katja Ferletič

TAKI SMO (12)

Estetika in etika...

Marco Bizzarri, predsednik znane modne hiše Gucci, ki spada, kot Louis Vuitton, Dior, Chanel, Hermes in drugi predstavniki luksuza, pod okrilje velikega podjetja Kering, je pred kratkim v Londonu izjavil, da modna hiša, ki jo predstavlja, ne bo več uporabljala živalskih krzen pri izdelavi oblačil in modnih dodatkov. Bizzarri je izpostavil pojem socialne odgovornosti, ki je izredno pomembna vrednota za florentinsko maison. Gucci namerava uresničevati nove projekte v popolnem spoštovanju okolja in živali in s tem prispevati k inovaciji in velikim spremembam v svetu mode. Govorimo o epohalnem preobratu, ki uvršča modno hišo med člane "Fur free Alliance". To je mednarodno združenje, ki se ukvarja z zaščito 40 vrst živali, ki jih po navadi uporabljajo v modni industriji. Od leta 2018 Gucci ne bo več uporabljal krzna minka, lisice, sable, ovce pasme karakul, zajca, oposuma in drugih živali. Do pred kratkim so se le nekateri modni ustvarjalci odločili za stroge podjetniške smernice, ki temeljijo na spoštovanju živali, danes pa jih veliko ustvarja dolgoročne, inovativne načrte, za uresničevanje katerih je potrebna zelo visoka de-



narna naložba. Med najbolj znanimi imeni, ki poslujejo na "ekološki" način, lahko omenimo tudi Armanija, Huga Bossa in Stello McCartney. Stella McCartney, angleška modna ustvarjalka in hčerka glasbenika Paula McCartneyja, je bila med prvimi, ki so se odločili za delovanje v spoštovanju živali in okolja. V njenih kolekcijah ne najdemo popolnoma nič živalskega izvora: prav vse je izdelano iz materialov, pri pridelovanju in obdelovanju katerih je negativen učinek na okolje čim manjši. McCartneyjeva pravi, da se iz leta v leto bolj osredotoča na tehnologijo in inovacijo, skuša ustvarjati lepe in luksuzne izdelke, ne da bi pozabila na svoje etične vrednote in odgovornost za okolje. Vedno bo ostala zvesta svojim načelom in spodbuja tudi druge modne ustvarjalce, naj se ji pridružijo.

Tudi potrošniki imamo na razpolago vedno več informacij in skušamo zato izbrati izdelke, ki so nastali v spoštovanju narave in v razmerah "cruelty-free", to se pravi, ne da bi povzročali trpljenja živalim. Zanimanje za ekološka krzna, ki morajo biti, če ne po barvi, vsaj po mehki, čim bolj podobna naravnim, spodbuja veliko industrijskih obratov, da vlagajo ogromne vsote denarja v teh-

nologijo. Modni velikan Kering vodi že od leta 2012 program podjetniške odgovornosti "Corporate Responsibility", ki se ukvarja z različnimi ključnimi zadevami: iskanje novih surovin in materialov (npr. pred tremi leti je sam Gucci ustvaril "ekološki" kašmir, 70 % katerega sestavlja predelani odpadni material), odpravljanje škodljivih sestavin pri pridelavi blaga, zmanjšanje uporabe vode, popolni nadzor nad dobavitelji, uporaba kvalificirane delovne sile, ki mora seveda delati v dobrih razmerah in biti primerno plačana. Namesto sintetičnih vlaken se je povečala uporaba naravnih, kot so lan, konoplja, volna, organski bombaž in svila, pridelanih po ekoloških metodah in s čim manjšo uporabo kemičnih sredstev, pesticidov in gnojil. Italijansko podjetje Orange Fiber je izumilo metodo predelave pomaranč za pridobitev blaga, Wine Leather pa je usnje 100 % rastlinskega izvora, saj ga izdelujejo iz tropin. Zelo pomembno je tudi recikliranje že obstoječih su-

rovin: iz plastenk s posebnimi tehničnimi postopki odstranijo škodljive sestavine in jih nato "očistene" uporabljajo pri izdelavi sintetičnega blaga, podjetje Waimade pa npr. proizvaja pasove iz rabljenih kolesnih zračnic.

Novih idej je veliko, a žal ustvarjati kakovostne produkte na način, ki upošteva stroga načela spoštovanja okolja in človeka, prinaša podjetjem zelo visoke stroške, zato je tudi cena končnega izdelka sorazmerno visoka. "Ekološka" moda priteguje vedno več ljudi, ki skušajo kupovati, se oblačiti, jesti, živeti na "ekološki" način, zato ne več samo luksuzne znamke, a tudi nizkocenovne skušajo zaščititi okolje z različnimi projekti (H&M se npr. vsako leto ukvarja z recikliranjem svojih izdelkov, tako da povabi kupce, da v trgovino prinesejo svoja stara oblačila in dobijo v zameno bon). S časom in novimi proizvodnimi tehnikami skušajo proizvajalci stroške znižati in tako ustvariti nekaj, ki bo dostopno večjemu številu potrošnikov, tako da ne bo ekološki izdelek samo luksuzni izdelek.

Pot, ki jo je modna industrija izbrala, temelji na novih idejah in tehnološkem napredku, saj se mora soočiti z novo generacijo potrošnikov, ki hočejo lepe, dragocene izdelke, a take, ki ne prinašajo s seboj občutka krivde - kakovostne stvari, ki imajo dodatno vrednost: spoštovanje narave in čisto vest. Skrb za estetiko ne sme biti manjša od tiste, posvečene etiki in odgovornosti.

Zaprti in obsojeni v zadevi Patria od države zahtevajo odškodnino

Potrebujemo predsednico(ka), ki bi imela rada Slovenijo!

V obdobju kampanje za volitve nove predsednice ali predsednika Slovenije, v nedeljo, 22. oktobra, sta nastala dogodka, ki dovolj celovito zrcalita politične razmere in vzdušje v državi. V strankah, organizacijah civilne družbe, v večini javnih občil in tudi v t. i. običajni javnosti komaj kdo omenja, da so v Novi ljubljanski banki izvedli pranje denarja v znesku kar milijarde dolarjev. Sredstva, pridobljena iz nekega nezakonitega iranskega vira, so preusmerjali v teroristične namene, pa tudi na zasebne račune vplivnih posameznikov. O tem imajo jasne in zanesljive dokaze, toda država s svojimi izvršilnimi organi doslej ni ukrepala in najbrž tudi ne bo, čeprav bi tako velika afera v demokratični državi, za kakršno se ima tudi Slovenija, morala povzročiti prave politične pretrse in ukrepanje. Tudi javnost se obnaša, kot da gre le še za eno afero, ki v Sloveniji ne pomeni nič posebnega, pač v skladu s prepričanjem, "da so vse politične stranke in politiki enako ravnodušni in nesposobni pri upravljanju države in se zato ne kaže vznemirjati". Zagotovo pa je z omenjeno afero, ki odmeva tudi v tujini, nastal nov madež na Sloveniji, ki odseva tudi v predsedniški volilni kampanji. Spodbudno pa je to, da so se vse parlamentarne stranke dogovo-

rile o skupni strategiji in politiki v odnosih do Hrvaške, za zdaj najbolj glede uresničevanja razsodbe o meji med Slovenijo in Hrvaško. Pomemben prispevek pri oblikovanju skupne izjave pristojnega parlamentarnega odbora je dala SDS, stranka Janeza Janše, ki ga je podprla tudi vladna koalicija.

V kampanji za predsedniške volitve v nedeljo, 22. oktobra, ni večjih novosti. V obtoku je veliko leporečja, mnogo obljub kandidat in kandidatov, ki nekaterih tudi v ugodnejših razmerah ne bi mogli uresničiti, ocenjevanja in kritik sedanjega državnega poglavarja Boruta Pahorja, navajanja anket in javnomnenjskih raziskav o mogočih izidih predsedniških volitev. Ljudmila Novak, predsednica Nove Slovenije, stranke krščanskih demokratov, in njena kandidatka za predsednico države, je svoj predsedniški program pojasnila v prilogi k slovenskemu katoliškemu tedniku Družina. V njem ni ponovila svojih znanih izjav, "da Nova Slovenija, stranka krščanskih demokratov, ne bo sodelovala v nobeni koaliciji s stranko SDS, dokler jo bo vodil Janez Janša". Pridržke zoper nje pa je ponovila v zelo dolgem intervjuju za sobotno prilogo

časnika Delo. Nekaj izvirnosti v predsedniški volilni kampanji je podal koprski župan Boris Popovič. Zatrjuje, "da se slovenski politiki na državni ravni nenehno pojavljajo v slovenskih medijih, a v tujini ne pomenijo prav nič. Že v Trstu Boruta Pahorja, Mira Cerarja in slovenske

našega sodstva pa, da v njem ni vse narobe. Zaupanja ni vrednih le od pet do deset odstotkov sodnikov, tožilcev in kriminalistov, a ti izredno negativno vplivajo na vse. Poglejte Boruta Pahorja, brez pomoči Janeza Janše v drugem krogu prejšnjih predsedniških volitev nikoli ne bi



politične elite ne pozna nihče, kaj šele v Padovi, da ne govorim o Milanu in Rimu. Spomnite se, kako so slovenski mediji obravnavali Melanijo Trump in sedanjega predsednika ZDA. Njega so predstavljali kot klovna, ženo Melanijo pa, kot da je skoraj vsak, ki je imel pet minut časa, lahko spal z njo. A res mislite, da Trump in soproga o tem nista informirana? Glede

postal predsednik države. Janez Janša se je znašel v kazenskem postopku v zadevi Patria brez kakršnegakoli dokaza. Ne trdim, da pri primeru Patria ni bilo kriminalnih dejanj, ravno obratno, prepričan sem, da so bila. Ni pa bil vpleten Janez Janša. Predsednik Borut Pahor bi moral ob pravnomočni obsodbi Janeza Janše pravnim strokovnjakom naročiti, naj primer z vso resno-

stjo preučijo, in zahtevati poročilo. Če bi ugotovil, o tem sem prepričan, da je Janez Janša v tem primeru nedolžen, bi moral ustrezno posredovati in ga takoj pomilostiti. Borut Pahor pa je mirno gledal Janševo ob jokano ženo, ko so ji zapirali moža, celi Sloveniji na očeh, in je počakal, da ga je iz zavora spravilo šele Ustavno sodišče. To ni bil način".

Boris Popovič pa v zelo dolgem intervjuju, v dveh straneh, v časniku Delo ni omenil Janeza Janše. Avtor pogovora, pronicljiv in izkušen novinar, Boris Šuligoj, ga o njem ni nič vprašal. Morda po lastni izbiri ali pa po naročilu pristojnih v časniku Delo. Ugibam. Pač pa je Boris Popovič kot kandidat za predsednika Slovenije menil, "da je pri nas šefinja Angela Merkel. Kar reče ona, je zakon". In še: "Niso tisti, ki jih gledamo po TV, tisti, ki v resnici vodijo politiko naše države. Vodijo jo tisti, ki jih ne vidimo". Na vprašanje časnikarja "Kdo so to", Boris Popovič odgovarja: "Bolj ali manj vemo, kdo so, nihče pa si ne upa povedati na glas". Med predsedniško kampanjo si je utrdila ugled in s tem ustvarila možnosti za boljše uvrstitev na volitvah Romana Tomca. Bila je prepričljiva z izjavo, "da do domovine čuti globoko ljubezen in predanost. Zaupa v slovenski narod". Duhovnik, publicist in civilnodružbeni voditelj Ivan Štuhec je v komentarju, objavljenem v tedniku Družina, zapisal: "Vsake volitve vedno bolj kažejo, da je obstoječi politični sistem za našo državo popolnoma neprimeren. Že Janez Evangelist Krek je bil mnenja, da bi nam najbolj ustrezal sistem dveh političnih strank, ki bi se

menjavali na oblasti. Predsednika države pa bi morali izvoliti z absolutno večino v parlamentu. Ta bi v njem prepoznal državni-ka, vrednega tega položaja. Naše sedanje predsedniške volitve pa pomenijo mešanico politične manipulacije in komedijo zmešnjav".

Obnavlja se primer po krivici zaprtih in obsojenih v zadevi Patria. Janez Janša, Ivan Črnkovič in Tone Krkovič namreč zahtevajo odškodnino od države. Ta naj bi za vse tri znašala okoli 15 milijonov evrov. O višini potekajo pogajanja z javnim pravobranilcem, v obrambi po krivici zaprtih in obsojenih Janše, Črnkoviča in Krkoviča pa sodeluje tudi Janšev odvetnik Franci Matoz. Državo toži in zahteva odškodnino v znesku 900.000 evrov tudi stranka SDS, in sicer zaradi domnevnega vpliva zadeve Patria na državnozborske volitve leta 2014. Na teh je SDS, stranka Janeza Janše, izgubila precej glasov. Celotna zadeva odmeva v politiki in javnosti tudi zato, ker odvetnik Franci Matoz omenja možnost, da bo vložil kazenske ovadbe proti kriminalistom, tožilcem in sodnikom, ki so sodelovali v postopkih in odločanju po krivici zaprtih in obsojenih v zadevi Patria.

V Novi Gorici se je končal uradni program proslavljanja 70-letnice začetka graditve in razvoja tega mesta. Skoraj gotovo pa se bo kdaj pojavila zahteva za celovito obravnavo dogodkov v preteklosti, saj na omenjenih uradnih proslavah niso omenjali primerov represije, ki se je v mestu in tudi na območju Goriške in Primorske dogajala v obdobju totalitarne Jugoslavije.

Marijan Drobež

Orehovlje / Mednarodni poletni kamp

Za prijeten vstop v šolo

Po uspešni lanski izvedbi v Doberdobi je letos mednarodni poletni kamp prvič potekal v Sloveniji, in sicer v občini

pravljicami, pesmimi in glasbo odkrivali tudi slovenski jezik in ob tem bogatili svoj besedni zaklad. Učenje je potekalo nezavedno, in sicer z

pozorni tudi na dražljaje, ki jih drugače ne opazijo ali jih navadno "preglasijo" drugi. Raziskovali so zvoke in vonjave, jih povezovali z občutki in čutili, pri tem pa razvijali sposobnost opazovanja **Moč pozitivnih uveljavitev in vizualnih zgodb** Otrokom smo predstavili tudi čarobnost vizualnih zgodb in moč pozitivnih uveljavitev. Otroci so jih tako vzljubili, da smo se jim posvečali vsak dan. Otroci so polni radosti

in veselja, pozitivne, sončne energije, igrajo se, lepo jim je. Njihova domišljija dobi krila in z njo poletijo neverjetnim dogodivščinam naproti, pri tem pa razvijajo pozitivne misli, občutke, naravnost in seveda samopodobo. Ob tem so otroci bogatili tudi svoj besedni zaklad. Zlasti tisti, ki so prihajali iz italijansko govorečih družin, so se naužili lepe slovenske besede in poezije.

Potovanje okoli sveta Z otroki smo se odpravili še na potovanje okoli sveta. Najprej smo jim predstavili naš planet, celine in njihove znamenitosti: avstralske aborigine in njihovo umetnost, Indijance in toteme za pogum, Azteke, narod sonca, pisane tukane in še in še. Utrinke s svojega potovanja pa so ujeli v svoj popotniški dnevnik.

Ivana Šolc



Miren-Kostanjevica, v Orehovljah. Kamp je bil v avgustu in septembru kot priprava na vstop v šolo ali vrtec. Skoraj osemdesetim otrokom iz Doberdoba in okoliških vasi smo se potrudili ponuditi vsebinsko bogato, raznoliko in spodbudno učno okolje, tako da so otroci pridobili bogate izkušnje in s tem tudi nova znanja. Vsak dan so prihajali z veliko dobre volje, pozitivne energije, radovednosti, željni raziskovanja in odkrivanja sveta okoli sebe. Otroci so z različnimi gibalnimi dejavnostmi, delavnicami, igro,

uporabo vseh čutil. **Ustvarjalne delavnice za spoznavanje in raziskovanje čutov**

Otrokom smo predstavili bogat in raznolik svet človeških čutov. Z različnimi dejavnostmi so otroci spoznavali in raziskovali svoje čute, saj je konkretna izkušnja učinkovitejša in se mnogo trajneje vtisne v spomin kot kakršno koli drugo "učenje".

Otroci so z vsemi petimi osnovnimi čuti odkrivali zunanji in notranji svet: živo in neživo naravo, njeno raznolikost in spremenljivost, in ne nazadnje sebe



Kratke

Interneta še ni uporabilo 18 odstotkov odraslih Slovencev

V prvem četrtletju je v Sloveniji internet uporabljalo 79 odstotkov oseb v starosti med 16 in 74 let. Med njimi je bilo 68 odstotkov takšnih, ki so internet uporabljali vsak ali skoraj vsak dan, še nikoli pa ga ni uporabilo 18 odstotkov oseb. Delež uporabnikov interneta je še vedno najnižji med starejšimi, vendar se povečuje. Po podatkih državnega statističnega urada je v letošnjem prvem četrtletju internet redno



uporabljalo 39 odstotkov oseb v starosti med 65 in 74 let. Pred letom dni je bilo takšnih le 29 odstotkov. V tej starostni skupini je bil tudi najvišji odstotek takih, ki interneta niso še nikoli uporabili (57 odstotkov). Največji delež uporabnikov interneta je v starostni skupini 25 do 34 let, in sicer 99-odstoten. Med mlajšimi od 25 let jih internet uporablja 98 odstotkov, med starimi od 35 do 44 let 96 odstotkov, potem pa se v starostni skupini 45 do 54 let ta delež zmanjša na 83 odstotkov in v starostni skupini 55 do 64 let na 56 odstotkov.

Internet najpogosteje uporabljajo za iskanje informacij in komuniciranje. V prvem četrtletju 2017 je 69 odstotkov vprašanih po internetu iskalo informacije o izdelkih ali storitvah, 61 odstotkov jih je bralo novice ali revije, 46 odstotkov pa jih je sodelovalo v spletnih družabnih omrežjih.

Približno dve petini jih je internet uporabljalo za storitve e-bančništva, nekaj manj pa jih je po internetu telefoniralo ali opravilo video klic s spletno kamero. Za hrambo zasebnih dokumentov uporablja internet dobra četrtina vprašanih. Na statističnem uradu so tudi preverili, katere storitve sodelovalnega gospodarstva se v Sloveniji najpogosteje uporabljajo. Kot so ugotovili, je v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem po internetu prodajalo izdelke ali nudilo storitve 21 odstotkov oseb, osem odstotkov pa si jih je uredilo prevoz. Navzočnost otrok v gospodinjstvu je dejavnik, ki pomembno vpliva na opremljenost gospodinjstev z računalniki in dostopom do interneta. Računalnik so namreč imela v prvem četrtletju skoraj vsa gospodinjstva z otroki (97 odstotkov), prav tako dostop do interneta (98 odstotkov). V povprečju je sicer z računalnikom razpolagalo 80 odstotkov gospodinjstev, dostop do interneta pa jih je imelo 82 odstotkov.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (71)

Mariza Perat

Poleg knjižnice najdemo na Jasni Gori še zakladnico in orožarno. V zakladnici hranijo

Rodbina Jageloncev se začneja z litvanskim knezom Jagelom. Knez Jagelo je bil pogan.

Pred poroko z Jadvigo, hčerjo Ludvika Velikega, je sprejel krščansko vero in se dal krstiti. Pri krstu si je privzel ime Ladislav. Jagelonski kralji so v Krakovu dali postaviti vseučilišče, ki se po njih še danes imenuje Jagelonsko. Tu je študiral slavnj zvezdoslovec Nikolaj Kopernik (1473-1543), v našem času pa poznejši papež sv. Janez Pavel II. Poleg gradu stoji na Wawlu stolnica, saj je Krakov sedež krakov-



Jagelonsko vseučilišče v Krakovu

dragocene liturgične obleke in druge liturgične predmete. Tu je več dragocenosti, ki so jih Jasni Gori poklonili poljski kralji, poleg njih pa tudi knezi in vojskovodje. V zakladnici je več spominskih predmetov, ki so jih tja prinesli poljski vojaki, ki so se borili v drugi svetovni vojni. Dosti je tudi pretresljivih predmetov iz koncentracijskih taborišč.

Tudi v orožarni je ohranjenih mnogo dragocenih predmetov, pa tudi slik iz zgodovine jasnogorskega samostana. Te najdemo tudi v viteški dvorani. V orožarni je tudi zbirka glasbil. Na Jasni Gori so namreč že v 17. stol. ustanovili orkester, ki je deloval do prve svetovne vojne. Bil je na visoki umetniški ravni in je spremljal vse pomembnejše slovesnosti na Jasni Gori.

V zgodovini jasnogorskega svetišča in samostana imajo pomembno mesto poljski kralji. Njihov prvotni sedež je bil v Gnieznu. V začetku 14. stol. pa se je kralj Vladislav preselil v Krakov, kar je seveda pomembnost mesta zelo povzdignilo. Svoj grad so kralji imeli na griču Wawel. Bili so iz rodbine Pia- stovcev, ki je na Poljskem vladala pred Jagelanci.



Pij XII.



Škof sv. Stanislav



Kardinal Štefan Wyszyński

skih nadškofov. V stolnici so pokopani skoro vsi poljski kralji. Tu počiva tudi sv. Stanislav (1030-1078), krakovski škof in mučenec, ki ga je kralj Boleslav II. umoril. Anton Aškerc je spomin nanj ohranil v pesnitvi *Mutek Osojski*. Poljska je krščanstvo sprejela leta 966. Leta 1966, ob tisočletnici

pokristjanjenja, so na Poljskem potekale velike slavnosti. Vodilno vlogo je pri tem imel takratni poljski primas, kardinal Štefan Wyszyński (1901 - 1981). Leta 1966 se je slavnosti na Jasni Gori želel udeležiti tudi sv. oče Pavel VI., a mu takratne poljske oblasti tega niso dovolile. Še prej, dne 26. avgusta 1956, na praznik Jasnogorske Matere Božje, se je Poljska posvetila Božji Materi in jo prosila, naj poljski narod ohrani v miru in edinosti.



Stolnica v Gnieznu

Lipica / Svetovno prvenstvo v vožnji dvovpreg

Miha Tavčar svetovni prvak v maratonu

Zmago Mihe Tavčarja na maratonu je Svetovno prvenstvo v vožnji dvovpreg (FEI) 2017 prineslo Sloveniji najboljši rezultat v konjeniškem športu doslej. Potem ko je Miha Tavčar postal svetovni prvak v najbolj zahtevnem in adrenalinskem maratonu, se je veselil še desetega mesta v skupni razvrstitvi svetovnega prvenstva. Visoko v zrak je dvignil tudi pokal za najboljšega voznika z lipicanci, ki mu ga je podelila Mednarodna lipicanska zveza. Tako je dosegel najboljši rezultat slovenskih voznikov na svetovnih prvenstvih doslej, enak izjemen rezultat je dosegla tudi slovenska ekipa, ki je osvojila deveto

letičel, si nisem nikoli mislil, da bom prišel na ta nivo, zdaj, z ekipo, pa se to da". Zlato v maratonu pomeni tudi promocijo lipicanca v

Francijo. Z rezultati in množičnim obiskom Svetovnega prvenstva je bila zadovoljna tudi direktorica Kobilarne Lipica Lorela Dobrinja: "To

vožnjo vpregel tudi enega lipicanca. V ekipni razvrstitvi je slavila Madžarska pred Nemčijo in



mesto. Z lipicanci sta za Slovenijo tekmovala tudi Klemen Turk in Mitja Mahorčič s podporo francoskega trenerja Benjamina Aillauda in vodje ekipe Igorja Ujčiča. Vrhovnika. Svetovni prvak v maratonu Miha Tavčar je po tekmovalju povedal: "Postati svetovni prvak v maratonu - to je nekaj najlepšega. Tu so bili navijači, navijali so zame in me spodbujali. Ko sem pred

bomo delali še naprej in prepričan sem, da bodo dosegli še veliko uspehov na svetovnem nivoju". Svetovni prvak (v skupni razvrstitvi) v vožnji dvovpreg je postal mlad, le dvajsetletni madžarski voznik Martin Hölle. V zahtevnih, deževnih pogojih je srebro pred številnimi gledalci v Lipici osvojil nemški voznik Sebastian Warneck, bron pa Beat Schenk iz Švice, ki je za maraton in spretnostno

je bil največji konjeniški dogodek v zgodovini Slovenije - edinstven dogodek z izredno logistiko, Lipica pa se je z njim postavila na zemljevid konjeniških središč v svetovnem merilu. Organizacija je bila izpeljana zelo dobro, brezhibno, prvo mesto Mihe Tavčarja v maratonu pa je samo potrdilo izjemnost tega dogodka. S tem odličnim rezultatom smo postavili nadaljnje temelje za razvoj tega športa - in kar je še pomembnejše - s tem se je začel lipicanec ponovno uvrščati v vrh športnih tekmovalj in konj". Po prenovi hipodroma s podporo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in uspešni izvedbi svetovnega prvenstva ima Kobilarne Lipica zdaj nove trdne temelje za razvoj programa konjeniških dogodkov in tekmovalj.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (172)

Anksioznost in stres - naturopatska pomoč (2)
Anksioznost in naturopatija

Na naturopatski pregled je prišel gospod srednjih let. Potarnal je, da ga stiska pri srcu, da ima malo povišan krvni tlak in da je bil na urgenci v zadnjih dveh tednih kar dvakrat, sredi noči ga je namreč zbudilo močno razbijanje srca, vendar EKG ni pokazal ničesar, posledično tudi ne vzroka.

Ob pregledu njegovega telesa in irisa sem videla jasne znake deficita srca in veliko skrb. Vprašala sem ga, kaj ga dejansko skrbi. Odvrnil mi je, da ga skrbi, ko gre hčerka najstnica zvečer ven, in da nič ne spi, dokler se ne vrne domov, in da vsakokrat, ko sliši zvok rešilnega avtomobila, si misli, da je bilo s hčerko kaj narobe. Nič mu ne pomaga, nič ga ne pomiri. Stanje se izboljša le, ko se hčerka vrne domov.

Drugi primer: na naturopatski pregled je prišla gospa, ki je bila zaposlena na vodstvenem delovnem mestu. Potarnala je, da je nenehno utrujena, slabo spi, jo boli vrat in stiska v prsih ter da ji zadnje čase srce poskakuje celo tako, da jo razbijanje srca zbudi sredi noči. Pogledala sem njen iris in videla, da je gospa v krču, da njeno telo porabi veliko magnezija

in da ima velik deficit ledvic, čustveno blokada iz otroštva, vezano na strah.

IRIS GOSPE
IRIS GOSPODA

Navedla sem dva primera anksioznosti v naturopatiji. Če pogledamo malo širše in se opremo na tradicionalno kitajsko medicino, bomo videli, da sem v omenjenih primerih

navedla očiten deficit srca in ledvic. Binom ledvice-srce je namreč tisti najznačilnejši za anksiozno stanje.

S prehrano si lahko zelo pomagamo, z njo namreč harmoniziramo telo tako, da se odpovemo vsem vrstam kruha in testenin, ki ener-

getsko šibijo srce, ter mlečnim izdelkom, ki energetsko šibijo ledvice. Primer je srčni jedilnik iz moje knjige Naturopatski priročnik za samopomoč. Jedilnik predvideva zelo malo žit, veliko sadja in zelenjave ter beljakovin, malo ogljikovih hidratov in sladkorjev. Znano je namreč, da sladkorji sprožijo inzulinisnahanja in s tem nejevoljo, ki predstavlja dodaten stres za telo.

/ dalje

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. oktobra, ob 13.30

Dušeca sivina ...

Megla

Pred dnevi smo jo gledali, kako se je valila izza Julijcev. A ti so bili kot visoki, mogočni stražarji, ki so preprečili, da bi nas dosegla. In z veseljem sem ugotovila, da sem med srečnimi izbranci, ki jim je uspelo, da so ušli deževnemu dnevu. In ga zamenjali za sončnega. Na dvatisoč metrih nad morjem je včasih poletje večno. In življenje tudi. Bolečina in trpljenje tudi. In megla.

Tisti, ki so že doživeli lepoto gorskih vrhov nad neskončnim meglenim morjem, vedo, koliko energije, koliko lepote, koliko optimizma lahko ukradeš takemu trenutku večnosti. Krasno, enostavno božansko, kot da ne bi bilo več namenjeno ljudem. Vsaj vsakomur ne. V takih dneh, ko svet tone v megli, ima sonce v gorah nenavadno moč. Modrina, luč, svetloba in toplota brez konca. Nebesa. Raj za bogove in tiste, ki rinejo sem gor, da pozabljajo in puščajo za sabo vse. Spodaj je belo morje, ki zakriva vse, človeško nečimrnost, vojne, sovraštvo, bolečino, umiranje. Vse ostaja globoko spodaj v tistem vlažnem, sivem, meglenem svetu. In sploh ne veš več, če je svet tam spodaj resničen, če res obstaja. Svetloba nad belim morjem te je ujela v

svoj objem in ne da ti, da bi se vračal. V mraz, sivino, med vsakdan in bolečino. Tja, kjer kraljuje megla. Siva, vlažna, moreča. Da, predvsem moreča. Spominjam se, da sem kot otrok imela rada meglo. Tudi tisto sivo, neprijetno meglo, ki se vije po mestnih ulicah in se ujema z brezbarvnim svetom cementa. Mislim, da se mi je prikupila, ker je bila tako skrivnostna. Skoraj pravljicična. Morda je bilo tedaj mesto manj onesnaženo. Manj je bilo prometa in vonj po morju je prevladoval, tako da sivina ni bila tako dušeca. Težka. Morda pa sem bila le otrok. Otroci se počutijo varne, ker vedo, da imajo topel dom, varno naročje in ljubezen. Ljubezen pa ima barvo sonca. Ko sem se tesno oklepala mamine roke, me ni bilo nikoli strah, da bi utonila v megli, da ne bi našla poti nazaj. Ob mami je varno in ljubezen segreje vsako premraženo srce. Ko sva po nakupovanju na tržnici prispeli domov, je bila moja mala, prenatrpana soba varno zatočišče in po cele ure sem opazovala skozi okno, kako v megli tonejo mesto in ulice. Plišatega medvedka pa sem oblekla v toplo volнено majčko. Itak nas je na hodniku grela mala električna pečica. Vse, kar smo doma premogli, ker naše stanovanje še dimnika ni imelo, kaj šele centralnega ogrevanja. Prav

zato smo se na večer posedli na pručke na hodniku, ki ga je bilo najlažje segreti, in tiho zrl v razbeljeno žico pečice. Varnosti male otroške sobice nisem znala dolgo ceniti. Kmalu sem zrasla in večeri so me vabili v družbo, med prijatelje. Tedaj je postala megla ovira in izziv. Ovira, ker me starši niso radi puščali zdoma na večer, ko si meglo lahko rezal z nožem in je bilo na cesti nevarno. Moji prijatelji pa mladi in neizkušeni vozniki. Čakali so me budni dolgo v noč, dokler ni zaškrtal ključ v ključavnici, in so vedeli, da sem jaz. Oddahnili so se, saj sem se živa in zdrava vrnila v svojo že pretesno otroško sobico. Megla je bila seveda tudi izziv. Predvsem ko sem tudi sama dobila vozniško dovoljenje in sem morala vsem dokazati, da sem pri vožnji spretna in neustrašna. Kako sem si tedaj želela odrasti in kako noro sem hlastala za izzivi. Ko si mlad, gre čas prepočasi in ne vidiš nobenih omejitev. Zdaj pa mi je lepo, ko kdo drug vozi in mi ni treba prežati v megli za cestiščem. Ni mi več, da bi dokazovala. Česar koli in komurkoli. Meglo sem menda dokončno zasovražila, ko sem se vpisala na filozofsko fakulteto v Ljubljani. Bilo je tisto leto, ko smo imeli tako lep september in še lepši oktober in so se Tržačani v Barkovljah ko-



pravili k morju. Že nekaj metrov nad njim je bilo namreč sončno in modro in toplo, da ste si zaželeli plaže in poletja. A tam vas je čakalo razočaranje. Megla, temna in ustrahujoča je kot zmaj požirala neskončnost obzorja, valove in vonj po poletju. Valila se je na obalo kot za stavo. Kot vojska grdih, sivih prikazni. Sonca nikjer, samo sivina, ki je preplavljala plažo, in mraz, da je človeku segal do srca. Ko megla krade poletje, briše valove in golta morje, samo iščeš poti, da bi ji ušel. Zlovešča slutnja minevanja in sivine, ki ji ne moreš ubežati. Da, pri morju zna imeti megla

pali in sončili tja do polovice novembra. Ah, domotožje, obarvano v sonce. V Ljubljani je mesec in pol kapalo od vsepovsod. Vlada mi je segala pod bundo in majico, me mrazila do kosti, v Tivoliju je deževalo z vej in zrak je smrdel po premogu in izpušnih plinih. Smog pravijo temu Angležji, ki so enostavno združili besedi smoke - dim in fog - megla. In vse skupaj je bilo tako moreče, da sem nazadnje zbolela. Vročina, vse višja, tresla sem se in ležala v postelji, celo bledlo se mi je in le s težavo sem se zavlekla do avtobusa, ki me je popeljal do Trsta. Ko smo se začeli spuščati z Opčin proti mestu, se je zalesketalo morje, v modrini sem spoznala dom in sonce me je prijetno grelo skozi šipo. Bila sem rešena

in vedela sem, da se ne bom nikoli več vrnila v sivino. Megla ni zame. Pljučnica pa mi je pustila trajne posledice. Od tiste daljne jeseni, ki je bila v Trstu menda najlepša, kar se jih spomnim, v Ljubljani pa najbolj vlažna in moreča, megle enostavno ne prenašam. Zaradi zoprnega vonja po vsakovrstnem onesnaženju, zaradi morečega vpliva na razpoloženje. Predvsem pa zato, ker se zdi v meglenem dnevu modrina nedosegljiva. In z njo veselje in pozitivne misli. Sicer se tudi megla razlikuje, lahko bi rekla, da je veliko vrst te zoprne, sive navlake, ki nam krade sonce in nebo. Megla je najbolj zoprna ob morju in v nižinah. Morda se vam je že zgodilo, da ste se zgodaj spomlad ali jeseni od-

svojo težo. Kot breme. Kot pretežka odeja. Kot moreč spomin. V gorah je drugače. V gorah še obstajajo meglice. In, skoraj neverjetno je, a take meglice imam še vedno rada. Pravzaprav to sploh ni megla, bele vile so, ki se igrajo in lovijo med vrhovi, z dolgi oblekami nerodno letajo med smrekami in pišejo pravljice o nedosegljivih vrhovih. V gorah so meglice, ki znajo biti lepe. Predvsem zato, ker dišijo po smrečju in zemlji in studencih. In veš, da se bo njihov jutranji ples umaknil soncu. Meglice v gorah so kot jutranja odeja. Gore jo odvržejo, ko jih sonce segreje. In je nebo zaradi njih še bolj modro, še bolj globoko in še bolj pravljicično.

Suzi Pertot

Pogled na naše odbojarske vrste (Trenner spet Jerončič), cilj je obstanek

V nedeljo, 22. oktobra, ob 18. uri bodo odbojkarji Sloge Tabor Televita prvič v novi sezoni državne enotne B lige nastopili pred domačim občinstvom v repenski telovadnici. S prvenstvenimi nastopi je naša pa-

letnem srečanju z novinarji in pokrovitelji. Slavnostni gost na dogodku v Repnu je bil legenda italijanske igre pod mrežo Samuele Papi, eden izmed najbolj zmagovitih odbojkarjev zadnjih dveh desetletij, ki je še do pomladi

Kakorkoli že, slogaši so stopili v novo prvenstvo s precej spremenjeno postavo. Prva novost je na klopi vrnitev Gregorja Jerončiča po enoletni izkušnji pri domačem Salonitu v Kanalu. Uprava je bila sicer zadovoljna z opravljenim delom lanskega trenerja Jasmina Čuturića, ki je briljantno privedel moštvo do obstanka. Težava pa je v tem, da nima nekdanji vrhunski odbojkar z Obale licence za vodenje ekip na tej ravni, tako da bi ga moral vso sezono spremljati na klopi nekdo drug, ki bi bil formalno glavni trener. Jerončič je bil tako prva izbira, vrnil se je v okolje, ki ga dobro pozna, in se po pripravah veseli dejstva, da ima na razpolago širok izbor enakovrednih igralcev, vključno z motiviranimi mladinci. Tudi v postavi je prišlo do prevetritve, mesto glavnega podajalca so zaupali Samuelu Principju, iz goriške Olympie je prišel tudi zanesljivi libero Štefan Čavdek. Na svojem mestu v šesterki ostajajo že omenjeni Biribanti, Vasilij Kante, David Cettolo, Nikola Ivanović in Marco Bolognesi, na klopi pa je v stanju pripravljenosti še vrsta obetavnih mladnih. Od lanske postave ni več Rigonata, Privileggia, Jurna in Pavlovića. Predsednik Andrej Maver je ob predstavitvi moštva ugovarjal, da bo tudi letošnja enotna B liga izjemno težko prvenstvo, za klub in fante je zelo ugledna vitrina, društveni cilj pa ostaja seveda obstanek v prestižni in zahtevni konkurenci. Od deželnih predstavnikov sta v drugoligaški družini še pordenonska Prata in Cordenons.

HC



radna šesterka začela s porazom na gostovanju v Padovi, v soboto so z ligaškimi obveznostmi začele tudi ostale zamejske postave, ki tekmujejo v odbojarskih deželnih prvenstvih. To sta Zalet in Mavrica/Arcobaleno v ženski D ligi, Olympia in Sloga Tabor/Coselli v moški C ligi ter Sloga in Val v moški D ligi. V tem prvenstvu je bil že v prvem krogu slovenski derbi, ki je pripadel bolj izkušenim štandrežcem.

Ta zapis pa je naravnani predvsem na Slogo Tabor, ki se je prejšnji teden, pred začetkom tekmovanja, predstavila javnosti tudi na vsako-

(pri 44 letih) igral v najvišji državni ligi, nazadnje z Lorisom Manijem v Piacenzi. V bogati karieri je - vedno v glavni vlogi - osvojil štiri olimpijske medalje, dva svetovna naslova, tri evropske in pet svetovnih lig. Poleti pa je bil na pragu za našo športno srenjo senzacionalnega prestopa k Slogi Tabor, kamor ga je povabil nekdanji reprezentančni kolega Francesco Biribanti, ki je pri 41 letih še dalje prva violina belo-rdečih. Na predstavitvi je Papi potrdil, da je bil pripravljen sprejeti nov izziv, vendar so ga v zadnjem trenutku ustavile zadolžitve v evropski odbojarski zvezi.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe



- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

S 3. STRANI G. Klemen Zalar

Ne gradimo le ...

Ko sem prišel na Tržaško, sem videl, da ogromno slovenskih mladih združuje Slovenska zamejska skavtska organizacija. Zdaj pa vidim, da se je tudi tam marsikdo oddaljil. Zdi se mi škoda, saj skavti ponujajo nekaj verskega in konkretnega; mladi človek se tam ne bo gotovo naučil nič slabega. Skavtizem očitno žal ne "pokriva" več toliko mladih kot nekdaj. Zato res upamo v sinodo, da nam bo dala novega zagona. Ustanavljati kakšno mestno mladinsko skupino v Trstu je skoraj nemogoče, ker tega nikoli ni bilo, po drugi strani so nekateri že vključeni v kakšno skupino. Otroke in mlade dejansko lahko združuje samo še s kakšno versko prireditvijo. V okviru SPS sem npr. organiziral postno romanje na Repentabor in križev pot; mislim, da je uspelo, iz mesta je prišlo veliko mladih. Take pobude nas povezujejo in nam pomagajo iti naprej. Nesmiselno bi bilo na novo nekaj ustanavljati, če že veš, da bi šlo težko naprej.

Kakšno je na splošno stanje vernosti med Slovenci v Trstu?

V Trstu je še vedno devet slovenskih nedeljskih maš. Te so pri Sv. Jakobu, Novem sv. Antonu, v Barkovljah, Rojanu, od koder že več desetletij oddajajo mašo po radiu, v Škednju, pri Sv. Ivanu, Sv. Ani, Sv. Vincenciju in na Katinari. Torej devet maš, kljub temu da smo samo še trije duhovniki! Skoraj vsaka skupnost ima svoj zbor. Gotovo se ne moremo kosati z množicami, kakršne ima italijanska večina, vendarle v naši manjšinski skupnosti sta močno prisotna nepopustljivost in prizadevanje, da bi ohranili to, kar smo dobili od naših prednikov. Če ne bo pevskega zbora, bo maša žalostna, ljudi ne bo pri maši, stvar bo zamrla... Proti temu se moramo boriti; pa ne zgolj zaradi tradicije, ampak zato, ker je potrebno, da s tem pokažemo našo prisotnost in tudi našo vero. Kriza je pa povsod. Kakšnega močnega obisk ni, razen ob praznikih. Marsikje je morda več ljudi zato, ker radi poslušajo določenega župnika in njegove pridige, zato prihajajo tudi od drugod. Za zdaj pa se mi zdi, da je naše stanje še zadovoljivo, tudi glede na to, da je Trst bolj laično mesto.

V mestu je lažje kaj organizirati, če imaš stik s starši. Sam sem organiziral kateheze in predavanja tudi zanje; prišlo jih je kar nekaj. Letos imamo v Škednju deset novih birmancev. Vem, da nekateri starši v zadnjem letu niso šli prevečkrat k maši; ko pa sem jih vprašal, ali želijo, da gre otrok k birmi, so bili za to. Še vedno je torej neka zavest, ki pa se bo morala graditi na osnovi ne le tradicije, ampak tudi osebnosti vere. Danes je osebna vera pri marsikom v krizi zaradi takih ali drugačnih okoliščin; zaradi življenja, kot ga pač živimo, in osebnih kriz je marsikdo postal pesimist. Starejši ljudje mi pripovedujejo, da so doživeli vojno, fašistično preganjanje, pa jih je bilo takrat več v cerkvi; pripadnost Cerkvi in slovenskemu narodu je bila močnejša. Danes teh težav nimamo, imamo pa druge, na katere nismo pripravljeni. Zato je v tem trenutku težko.

Ali nam lahko kaj poveste o

svojih zadolžitvah? Začnimo z glavnim: ste vikar pri Sv. Jakobu.

Pri Sv. Jakobu naj bi bila glavna mojega pastoralnega dela. V tamkajšnji šoli sem tudi poučeval nekaj let. Vsak dan, razen ob četrtkih in ko sem odsoten, imam popoldne slovensko sv. mašo. Tam snemam "Utrip evangelija", ko sem na vrsti. Tam potekajo kateheze in druge dejavnosti. V bližini imamo veliko parkirišče, zato je cerkev v primerjavi z drugimi tudi bolj dostopna. In vendar je pri Novem sv. Antonu, kjer sem samo duhovni pomočnik, obisk nedeljske sv. maše včasih precej večji kot pri Sv. Jakobu. Veliko ljudi se je odselilo: Sv. Jakob danes ni več to, kar je bil. Včasih je to bilo delavsko predmestje, danes je del mestnega središča. Četrta je zelo obljubljena, prometa je veliko, in vendar je mnogo trgovin tudi zaprlo, ker niso več shajale; tudi nekaj slovenskih. Ni več vzdušja, kakršno je bilo nekdaj, mi pravijo. Poznam tudi nekaj mladih družin, ki so se odselile na Kras, ker se jim Sv. Jakob ni zdel več tako prijazen. Ogromno je priseljencev; mislim, da jih imamo vsaj tri tisoč, ki tam spijo, nimajo pa nobene stika z župnijo. To so zlasti Romuni, Bolgari, sezonski delavci. Je pa še vedno nekaj naših družin, ki vztrajajo, delajo, redno hodijo k sv. maši. Imajo zavest pripadnosti: če potrebuješ pomoč ali nasvet, bodo vedno priskočili. To me zelo veseli.

Morda še kaj o Novem sv. Antonu, kjer ste duhovni pomočnik?

To je največja cerkev v tržaški škofiji. Nekateri kolegi iz Slovenije mi kar zavidajo, da lahko tam mašujem vsako nedeljo. To pa je samo zato, ker skrbim za slovensko mašo. Tudi tam se zelo dobro počutim. Stik ali pogovor z ljudmi po maši je vedno dobrodošel. Kakšnih drugih dejavnosti pa ni. Župnik nas je npr. povabil k češčenju Najsvetejšega, pa ni bilo odziva ljudi. Te navade tam ni bilo... Zato

Še vedno je nekaj naših družin, ki vztrajajo, delajo, redno hodijo k sv. maši. Imajo zavest pripadnosti.

obstaja kar vidna razlika med Sv. Jakobom in Novim sv. Antonom, čeprav sta si blizu. Ne moremo posploševati ali združevati. Bogoslužje je torej omejeno na nedeljske in praznične dni. Tam je prva božična maša v mestu, ob 8. uri, ki priključijo veliko ljudi. Tam je bila sv. maša tudi v okviru Slofesta. Ker je šola na ul. Sv. Frančiška že dolgo zaprta, ni otrok in ni zakramentov.

Ste rektor Slovenskega pastoralnega središča. Katera je njegova vloga?

Po statutu naj bi SPS skrbelo predvsem za tiste vernike v mestnem središču, ki nimajo slovenske službe božje. Moj predhodnik, g. Marij Gerdol, je pustil lepo zapuščino zapiskov, dokumentov in kartotek. Vse je zelo skrbno urejeno.

SPS v glavnem organizira kateheze za starše prvoobhajancev, birmancev, skrbi, da ima vsak otrok v mestu možnost obiskovati nauk za zakramente v slovenščini, poskrbi za katehista in da nauk poteka. Organizira hvalnice: to je največje slavje v naši škofiji, praznik vseh Slovencev; takrat, enkrat na leto, je v stolnici vse slovensko. Čeprav



G. Zalar na obisku v našem uredništvu

so stvari že ustaljene, je kljub vsemu treba nekaj organizirati. SPS v postnem času organizira tudi spokorno bogoslužje pri Novem sv. Antonu, mašo pred Vsemi svetimi na pokopališču pri Sv. Ani, v adventnem in postnem času predavanja za vse vernike v mestu. SPS se je razvilo iz področnega sveta, ta pa je nastal po zadnjem misijonu, ki je bil v mestu. Takrat so se organizirali odbori vseh slovenskih skupnosti in so prevzeli naloge izpeljave ljudskega misijona. Ko je bilo SPS registrirano in je dobilo uradno svojo davčno postavko in bančni račun, se je pridružil svet pridružil, nastal je Svet pastoralnega središča, v katerem naj bi bil po eden oz. dva predstavnika iz vsake slovenske skupnosti v mestu. Glavna naloga SPS je torej koordinirati pastoralno v mestu.

Vam vse to jemlje veliko časa in energij?

Niti ne. Marsikaj gre po ustaljeni poti. Na začetku je bilo malo težko, kot vsaka stvar. Tudi pri Sv. Jakobu v začetku nisem vedel, kakšne so navade. G. Gerdol je dva meseca po moji novi maši umrl, veliko mi ni povedal. Marsikaj smo potem spremenili, kaj smo tudi ukini, ker so ljudje tako želeli. Veliko sem jih moral spraševati, se pozanimati. Podobno je bilo s SPS. Ko je bil še živ g. Jakomin, rektor SPS, sem že koordiniral pastoralno v mestu, najprej kot diakon, kasneje kot duhovnik.

Ste duhovni asistent Vincencijeve konference, ki je nedavno proslavila lep jubilej ...

Asistent sem postal, ker se je g. Jože Špeh odpovedal funkciji. Nalogo sem sprejel. Ta ustanova je kar v redu, ima zelo zagnano predsednico, gospo Ivico Švab, ki je kot gonilna sila zelo vztrajna in skrbna. Pred njo je bil g. Štefančič, ki je zdaj malo opešal, še vedno pa prihaja na seje. Če le morem, se jih udeležujem tudi jaz. Lahko rečem, da sem tudi kakšni družini že prinesel hrano, ker je prišla v finančno krizo; tudi finančno pomoč sem izposloval na našem skupnem srečanju in glasovanju. Na splošno je Vincencijeva konferenca zelo dejavna, glede na to, koliko je na Tržaškem ubogih - in jih ni malo, čeprav videz morda vara. Po navadi se ne izpostavljajo. Eden glavnih problemov je, da Italijani pridejo se pokazati in pojamrat; Slovincem to ne "paše". Gotovo, povedati, da nimaš hrane, in prositi za pomoč ni pre-

prosto... Zato ljudje raje slabše ali manj jedo, samo da jim ni treba prositi. Človek ima svoje dostojanstvo in ne pusti, da bi mu ga kar tako vzeli. Na slavlju ob 70. obletnici Vincencijeve konference je bila zelo lepa udeležba, praznik je lepo potekal. Predlagal sem predavatelja, nekdanjega profesorja socialne pedagogike na teološki

fakulteti, lazarista Stanka Gergolja, ki je lepo orisal duhovni lik sv. Vincencija Pavelskega v današnjem času. Res me je presenetila množica ljudi, pa tudi število simpatizerjev, za katere nisem vedel, da so simpatizerji Vincencijeve konference. Ekipa torej dobro dela, tudi sam skušam bolje spoznavati naše razmere. Kakšna mlajša pomoč bi bila seveda dobrodošla, drugače pa mislim, da bo lepo, če bo skupina v taki zasedbi nadaljevala svoje delo.

Dejavni ste tudi v medijih: kot sodelavec Radia Trst A za oddajo Vera in naš čas, pa tudi kot urednik Našega glasila.

Dolgo časa je sodeloval g. Jakomin; za njim je to prevzel g. Be-

denčič z g. Bajzkom, potem so zaprosili mene. V začetku sem to vzel za majhno obveznost; v glavnem sem imel intervjuje o aktualnih dogodkih. Zdaj imam tega malo manj, to dela izmenično vaš škofov vikar g. Bolčina in jaz, tako da sva le malo razbremenjena. Sodelovanje je po svoje zanimivo in tudi prijetno, ker imam oddajo, v kateri imam "moč glasu", ki jo lahko posredujem po radiu. Ljudem lahko marsikaj sporočim! Kot bom povedal, tako bodo slišali. Če bom povedal kaj lepega, bodo to sprejeli; če bom povedal kaj slabega ali grdega, bodo tudi to sprejeli. Zdi se mi, da bi mi to moralo biti bolj v spodbudo kot v breme, da lahko naredim veliko dobrega, da koristim ljudem. Čeprav imam duhovne misli in intervjuje, pa se le skušam potruditi in posredovati ljudem vedno znova aktualne misli, kot je to delal tudi g. Dušan.

Časopis Naše glasilo je pa nekaj novega, doslej sta izšli le dve številki, pripravljamo tretjo. Pobuda je nastala iz spontanega pogovora po božični maši pri Novem sv. Antonu. Ljudje so me večkrat spraševali, zakaj ni več Vestnika. Pa sem rekel, da bi uredili časopis, ki bi bil strogo lokalni, samo za mestno središče, v nakladi 100, morda 200 izvodov, pa bomo videli, kako bo stvar zaživela. Moram reči, da je kar zaživela, ljudje so ga sprejeli. Je pa za zdaj stvar še na začetku. V njem je seveda več člankov iz župnij, kjer delujem jaz, drugi deli mesta še niso kriti. Upam, da bodo ljudje počasi prispevali članke, da bo časopis bolj zaživel. Ali bo to mesečnik - tednik gotovo ne, bila bi pre-

huda! -, pa še ne vemo. Stvar ni tako preprosta. Žal opažam, da marsikatera župnija na Krasu nima ne Družine ne Novega glasa. Nekateri so pa le ostali navezani na Jakominov Vestnik.

Ne nazadnje imate lep stik z otroki in mladimi kot katehet.

Tega stika sem imel več, ko sem poučeval v šoli, in sicer pri Sv. Jakobu, na Katinari in pri Sv. Ivanu, vedno na višjih šolah. Imel sem devet ur pouka, nato sem to opustil zaradi preobsežnosti sej, ki se mi niso zdele smiselne in jih je bilo res malo preveč. Bolje je imeti nauk: tam se z ljudmi konkretno srečamo, pogovorimo in stvari lepo stečejo. Ko sem v začetku poučeval v šoli, sem bil neznan in tudi sam nisem poznal dosti ljudi. Zdaj me marsikdo pozna in ljudje se obračajo name. Če bo kdo želel zakramente, nauk za otroke, se bo le potrudil. Če česa, kar išče, ne najde v eni trgovini, bo šel v drugo, pa čeprav bo za to prevozil več kilometrov... Ljudje so me spoznali in zato tudi vedo, kam se lahko obrnejo. Katehetska služba je morda še najbolj naporna od vseh. Ko mašuješ, teče vse po ustaljenem "protokolu". Pri nauku je ogromno vprašanj, potem je pubertetniška razposajenost, zraven še kup drugih stvari. Mladi te izzivajo z vprašanji in drugače. So zelo radovedni, ne nazadnje zato, ker že dolgo niso videli tako mladega duhovnika. Je pa zanimivo. Sem pa v času svoje profesure tudi kaj posredoval pri mladih, po svojih močeh pomagal, morda z navetom, zlasti če je bil kakšen otrok posebno problematičen. Nauk oz. katehetska služba mi vedno znova prinaša kakšno novo idejo.

Goriški upokojenci

Na avstrijskem Koroškem



Društvo slovenskih upokojencev za Goriško je 8. oktobra 2017 priredilo enodnevni izlet na avstrijsko Koroško. V zgodnjih jutranjih urah nas je avtobus peljal skozi furlansko ravnino v smeri avstrijske Koroške, ki se je ob prvem svitu razkrila v vsej svoji lepoti. Jutranjo nič obetavno oblačnost je postopoma nadomestila spodbudnejša koprena. Koroška nas je pričakala z lepim sončnim dnevom, medtem ko nas je prijazna vodička seznanjala z zanimivostmi mimoidečih krajev. Ob dogovorjeni uri nas je v Šentpavlu pričakal "Vlaček okusov" (Apfelsaftexpress) in nas popeljal po razgibani Labotski dolini, kjer pridelujejo sadje, zlasti jabolka za proizvodnjo mošta in žganja. Program smo pričeli na kmečki domačiji Zoggelhof, ki je znana po proizvodnji lokalnih likerjev, žganic, jabolčnih sokov, kisov, domačega kruha in salam. Navedene proizvode smo lahko preverili z degustacijo raznih kisov, jabolčnih sokov in jabolčnih

vin. S ponosom so nam tudi povedali, da imajo dovoljenje za preverbo "pristnosti" sadjarskih proizvodov raznih evropskih držav in dodelitve tozadevnih priznanj. Na kmetiji se nahaja tudi muzej o razvoju sadjarstva na tem področju med 18. in 20. stoletjem, povezan predvsem s pridelovanjem jabolk. Vožnjo smo nadaljevali čez številne gričke med sadovnjaki in slikovitimi naselji do postanka za kosilo v gostilni Poppmaier, kjer so nas gostregli z domačimi dobrotami ter nam ponudili pristno sladico in kavo v bližnji slaščičarni. Sledil je ogled znamenitega benediktinskega samostana, ki ga je leta 1091 ustanovil Engelbert I. Spanheimski. Osnova za to datacijo je listina, v kateri je prvič omenjen tudi kraj, takrat imenovan še Radomlje (Radimlac). Prvi benediktinski menihi so prišli v Šentpavla iz samostana Hirsau v Schwarzwald. Šentpavelski samostan je kmalu postal duhovno, kulturno in gospodarsko središče

Koroške. Gmotna sredstva za vsestransko delovanje šentpavelskih benediktincev so prinašala posestva, ki so jih dobivali v dar do 14. stoletja. Delovanje samostana so v letih 1940 - 1945 prekinili nacisti, ki so v njem imeli šolo za svoj kader. V današnjem času se nahaja v samostanski ustanovi tudi sodobno opremljen muzej, kjer so na voljo ogledi raznih stalnih zbirk (knjig, umetnin, itd.) in občasnih postavitev ter zasebna šola s približno 500 študenti, kot narekuje samostanu častitljiva in dolga tradicija. Tudi meniški duh v Šentpavlu ni povsem zamrl, menda živi tu še 13 menihov. Ob nedeljah pa se lahko tudi laiki zberejo pri maši v samostanski cerkvi sv. Pavla. Po ogledu samostana je vlakec popeljal še do tipične koroške osmice (Buschenschank) pri Neuhauserju, kjer nas je čakala še tipična koroška malica. Sledila je vožnja proti domu, kamor smo se nadvse zadovoljni vrnili v večernih urah. (IN)